

Dokumentin sisältö

KANSI

Suunnitelman lähtökohdat ja lainsäädäntö

Mistä hyvinvointi rakentuu?

- 1 Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin tila Petäjävedellä
- 2 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja tuki varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa
- 3 Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät palvelut
- 4 Lastensuojelun ja opiskeluhoollon ehkäisevä ja yksilökohtainen työ
- 5 Suunnitelmataulukko
- 6 Suunnitelman seuranta ja raportointi
- 7 Suunnitelman hyväksyminen ja työryhmä

KANSI

Suunnitelman lähtökohdat ja lainsäädäntö

Lainsäädännöllinen perusta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma perustuu keskeisiin lakeihin ja velvoitteisiin:

Lastensuojelulaki (12 §) velvoittaa, että kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi suunnitelma, joka muun muassa

- sisältää tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista ja hyvinvoinnin tilasta
- kuvaa hyvinvointia edistävät ja ongelmia ehkäisevät toimet ja palvelut
- määrittää yhteistyön eri viranomaisten ja yhteisöjen välillä
- ohjaa suunnitelman toteutusta ja seuranta

Suunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään neljän vuoden välein. [1]

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (12 §)

Tavoitteena on:

- edistää oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta
- turvata varhainen tuki ja opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertainen saatavuus
- vahvistaa monialainen yhteistyö opiskeluhollossa [2]

Kansainväliset ja kansalliset linjaukset

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus

Takaa jokaiselle alle 18-vuotiaalle lapselle:

- oikeuden elämään, kehitykseen ja turvallisuuteen
- oikeuden ilmaista mielipiteensä ja tulla kuulluksi
- suojan väkivallalta, hyväksikäytöltä ja syrjinnältä
- oikeuden koulutukseen, leikkiin ja kulttuuriin
- valtiolla on velvollisuus edistää ja valvoa näiden oikeuksien toteutumista [3]

Kansallinen Lapsistrategia

Perustuu YK:n sopimukseen ja tähtää lapsen oikeuksia kunnioittavaan yhteiskuntaan.

Keskeisiä periaatteita:

- pitkäjänteinen ja hallinnonalat ylittävä yhteistyö
- lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
- lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen päätöksenteossa [4]

Lastensuojelun käsikirja (THL)

Tavoitteena:

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Lastensuojelun käsikirja on kattava ohjeistus kuntien lastensuojelupalveluiden järjestämiseen, arviointiin ja kehittämiseen, joka korostaa lapsen edun ensisijaisuutta ja palveluiden varhaista kohdentamista, keskittyen lapsen voimavaroihin ja perheen tukemiseen.
- käsikirja toimii tukena ammattilaisille, mutta myös lapsille, nuorille, vanhemmille ja muille lastensuojelun toimijoille, sisältäen käytännön ohjeita mm. lastensuojeluilmoituksen käsittelyyn, palvelutarpeen arviointiin, asiakassuunnitelman laatimiseen ja erityiskysymyksiin, kuten päihdetyöhön. [5]

Keskeinen lainsäädäntö

- Perusopetuslaki: lapsen edun ensisijaisuus, turvallinen oppimisympäristö, oppimisen tuki, maksuton opetus ja oppilashuolto [6]
- Varhaiskasvatuslaki: kokonaisvaltainen kasvu ja kehitys, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö, osallisuus ja yhdenvertaisuus [7]
- Nuorisolaki: nuorten osallisuuden edistäminen, itsenäistymisen ja yhteisöllisyyden tukeminen, monialainen yhteistyö [8]

Alueelliset ja paikalliset asiakirjat

- Petäjäveden kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja tavoitteita [9]
- Keski-Suomen hyvinvointialueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma: painottaa mielen hyvinvointia, liikunnallista elämäntapaa, päihteettömyyttä sekä lastensuojelun palvelujen kehittämistä yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa [10]
- Petäjäveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma luo raamit lasten ja nuorten kulttuurikasvatustyölle [11]

- Petäjäveden kunnan liikkumishjelma toimii kuntalaisten liikunnallisuuden edistäjänä. Liikkumishjelma julkaistaan huhtikuussa 2026.

Viitteet

- [1] [Lastensuojelulaki](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2007/417) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2007/417) | Finlex
- [2] [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2013/1287) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2013/1287) | Finlex
- [3] [Lapsen oikeuksien sopimus](https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/) (https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/) | UNICEF
- [4] [Lapsistrategia](https://lapsistrategia.fi/) (https://lapsistrategia.fi/) | STM
- [5] [Lastensuojelun käsikirja](https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja) (https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja) | THL
- [6] [Perusopetuslaki](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1998/628) | Finlex
- [Perusopetuslain muutokset 2025](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/245) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2025/245)
- [7] [Varhaiskasvatustalaki](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/540) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/540) | Finlex
- [8] [Nuorisolaki](https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2016/1285) (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2016/1285) | Finlex
- [9] [Petäjäveden kunnan strategia ja hyvinvointikertomus](https://www.petajavesi.fi/paatoksenteko-topmenu/strategia) (https://www.petajavesi.fi/paatoksenteko-topmenu/strategia) | Petäjävesi.fi
- Kunnan strategia ja hyvinvointikertomus päivittyvät v. 2026
- [10] [Keski-Suomen hyvinvointialueen suunnitelma](https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-02/Lasten%20ja%20nuorten%20hyvinvointisuunnitelma%202024-2025.pdf) (https://www.hyvaks.fi/sites/default/files/2024-02/Lasten%20ja%20nuorten%20hyvinvointisuunnitelma%202024-2025.pdf) | Hyvaks.fi
- [11] [Petäjäveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma 2025-2029](https://www.petajavesi.fi/images/Kulttuurikasvatussuunnitelma/Kulttuurikasvatussuunnitelma_2025_2029.pdf) (https://www.petajavesi.fi/images/Kulttuurikasvatussuunnitelma/Kulttuurikasvatussuunnitelma_2025_2029.pdf) | Petäjävesi.fi
- [12] Petäjäveden kunnan liikkumishjelma 2026-2031 valmistuu huhtikuussa 2026

Mistä hyvinvointi rakentuu?

Hyvinvointi on moniulotteinen käsite, joka kattaa sekä yksilön että yhteisön näkökulmat. Se rakentuu fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja taloudellisesta hyvinvoinnista sekä osallisuudesta ja turvallisuudesta. Hyvinvointi ei ole vain ongelmien puuttumista, vaan myös voimavarojen ja mahdollisuuksien olemassaoloa.

Stiglitzin työryhmän hyvinvointimalli

Taloustieteilijä Joseph Stiglitzin johtama kansainvälinen työryhmä (Stiglitz–Sen–Fitoussi, 2009) on määritellyt hyvinvoinnin kokonaisuutena, joka koostuu useista toisiinsa kietoutuvista elämänlaadun osa-alueista. Malli korostaa, että hyvinvointia ei voida kuvata pelkästään taloudellisilla mittareilla, vaan huomio on siirrettävä ihmisten todellisiin elinolosuhteisiin, toimintamahdollisuuksiin ja koettuun elämänlaatuun.

Stiglitzin työryhmä (Stiglitz, Sen & Fitoussi, 2009) on jäsentänyt hyvinvoinnin seuraaviin osa-alueisiin:

Hyvinvoinnin osa-alueet Stiglitzin työryhmän määritelmän mukaan – näkökulma lapsiin, nuoriin ja perheisiin
Stiglitzin työryhmä jäsentää hyvinvoinnin erityisesti seuraaviin osa-alueisiin:

1. terveys
2. koulutus ja osaaminen
3. sosiaaliset suhteet
4. ympäristö ja elinympäristö

5. osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet
6. henkilökohtainen toiminta ja ajankäyttö
7. aineellinen elintaso
8. turvallisuus

Osa-alueiden merkitys lasten, nuorten ja lapsiperheiden elämässä

1. Terveys

Terveys kattaa sekä fyysisen että psyykkisen hyvinvoinnin. Lasten ja nuorten kohdalla terveys kytkeytyy vahvasti arkiseen toimintakykyyn, jaksamiseen ja kehitykseen. Fyysinen aktiivisuus, mielenterveys, uni ja ravitseminen ovat keskeisiä tekijöitä. Varhainen tuki ja ennaltaehkäisy ovat erityisen tärkeitä, sillä lapsuudessa syntyvät terveyserot heijastuvat usein koko elämänsä kuluun.

2. Koulutus ja osaaminen

Koulutus ei ole vain oppimistuloksia, vaan myös osallisuutta, oppimisen iloa ja tulevaisuudenuskoa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa koulutus liittyy turvalliseen kasvuympäristöön, riittävään tukeen ja mahdollisuuteen edetä omien vahvuuksien mukaan. Oppimisen haasteet voivat vaikuttaa itsetuntoon ja myöhempiin elämänvalintoihin, mikä korostaa oppilashuollon ja varhaisen tuen merkitystä.

3. Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliset suhteet ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin ytimessä. Perhe, ystävät, koulu- ja harrastusyhteisöt luovat turvaa, merkityksellisyttä ja yhteenkuuluvuutta. Yksinäisyys, ulkopuolisuuden kokemukset ja ristiriidat heikentävät hyvinvointia voimakkaasti, erityisesti murrosiässä. Perheiden tukeminen vahvistaa samalla lasten sosiaalisia verkostoja.

4. Ympäristö ja elinympäristö

Turvallinen, viihtyisä ja terveellinen elinympäristö tukee lasten ja nuorten hyvinvointia monin tavoin. Luonnon läheisyys, toimivat koulut ja harrastusympäristöt sekä esteettömät tilat edistävät liikkumista ja sosiaalista vuorovaikutusta. Lapsiperheille elinympäristö vaikuttaa suoraan arjen sujuvuuteen ja turvallisuuteen.

5. Osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet

Osallisuus tarkoittaa kokemusta siitä, että oma ääni kuuluu ja omilla mielipiteillä on merkitystä. Lasten ja nuorten osallisuus näkyy mahdollisuutena vaikuttaa omaan arkeen, kouluyhteisöön ja vapaa-aikaan. Osallisuuden kokemukset vahvistavat itsetuntoa, toimijuutta ja yhteiskunnallista kiinnittymistä jo varhaisessa vaiheessa.

6. Henkilökohtainen toiminta ja ajankäyttö

Ajankäytön laatu on lasten ja nuorten hyvinvoinnissa keskeistä. Mahdollisuus leikkiin, liikkumiseen, harrastamiseen ja palautumiseen tukee kehitystä ja mielenterveyttä. Liiallinen kuormitus tai yksipuolinen arki voi heikentää hyvinvointia, kun taas tasapainoinen arki tukee kasvua. Lapsiperheissä ajankäyttö liittyy myös vanhempien jaksamiseen ja perheen yhteiseen aikaan.

7. Aineellinen elintaso

Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa aineellinen elintaso näkyy ennen kaikkea perheen taloudellisena turvallisuutena, asumisen vakaana perustana ja mahdollisuutena osallistua arkeen ja harrastuksiin. Taloudelliset haasteet heijastuvat usein lapsen hyvinvointiin epäsuorasti stressin, eriarvoistumisen ja osallisuuden kaventumisen kautta. Lapsiperheiden kohdalla aineellinen turva toimii usein muiden hyvinvoinnin osa-alueiden edellytyksenä.

8. Turvallisuus

Turvallisuus kattaa sekä fyysisen että psyykkisen turvan. Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa tämä tarkoittaa suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja laiminlyönniltä sekä luottamusta aikuisiin ja palvelujärjestelmään. Turvallisuuden kokemus on perusta, jonka varaan muut hyvinvoinnin osa-alueet rakentuvat.

Koettu hyvinvointi

Näistä edellä mainituista kahdeksasta osa-alueesta syntyy yksilön koettu hyvinvointi. Se yhdistää kaikki osa-alueet yksilön omaksi kokemukseksi elämästä. Lasten ja nuorten kohdalla se näkyy elämänilona, toiveikkautena ja luottamuksena tulevaisuuteen. Koettu hyvinvointi on herkkä indikaattori, joka reagoi nopeasti arjen muutoksiin, ihmissuhteisiin ja ympäristön tukeen.

Yhteenveto

Stiglitzin työryhmän hyvinvointimalli tarjoaa kokonaisvaltaisen viitekehyksen lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tarkasteluun. Malli korostaa, että hyvinvointi syntyy eri elämäntilanteiden yhteisvaikutuksesta, ei yksittäisistä palveluista tai mittareista. Lasten ja nuorten kohdalla erityisen keskeistä on varhainen tuki, osallisuuden vahvistaminen ja arjen rakenteiden toimivuus, jotka luovat perustan hyvinvoinnille koko elämänkaaren ajan.

1 Lasten ja nuorten kasvuolot ja hyvinvoinnin tila Petäjävedellä

Kirkkokylän koulun sähkökerho - kuva: Marja Ladonlahti

Petäjäveden lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan osana laajempaa kehitystä Suomessa ja Keski-Suomessa. Viime vuosien seuranta-aineistot (mm. THL:n Kouluterveyskysely) piirtävät kaksijakoisen kuvan: valtaosa lapsista ja nuorista on edelleen elämäänsä tyytyväisiä, moni kokee terveytensä hyväksi ja yhä useampi kertoo pystyvänsä puhumaan asioistaan vanhempiensa kanssa. (THL (<https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-hyvinvointi-kouluterveyskysely>)) Samalla osalla nuorista kuormitus kasautuu – erityisesti mielenterveysoireilu ja ahdistuneisuus ovat nousseet näkyväksi huoleksi, ja kokemukset yksinäisyydestä sekä osallisuuden heikkoudesta korostuvat joissakin ryhmissä. (Julkari (<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/c42fb3c1-8c89-4828-87d5-a34ae2c4da81/content>))

Hyvinvoinnissa näkyy myös myönteisiä trendejä ja suojaavia tekijöitä: kiusaamista kokee viikoittain selvästi vähemmistö, ja päihteettömyys on monissa ikäryhmissä vahvistunut. (Julkari (<https://www.julkari.fi/server/api/core/bitstreams/c42fb3c1-8c89-4828-87d5-a34ae2c4da81/content>)) Toisaalta arjen perusta – uni, jaksaminen, liikkuminen, ruoka ja turvallinen arki – jakautuu epätasaisesti, ja hyvinvointi- sekä terveyserot liittyvät usein perheen tilanteeseen ja asuinympäristöön. THL on nostanut esiin, että esimerkiksi ylipaino on keskimäärin yleisempää maaseudulla ja matalamman sosioekonomisen aseman perheissä, mikä korostaa tarvetta tukea arjen terveyttä edistäviä valintoja tasapuolisesti. (THL (<https://thl.fi/-/panostus-lasten-hyvinvointiin-ja-terveyteen-on-paattajan-arvovalinta-ja-sijoitus-kestavaan-tulevaisuuteen>))

Pienessä maaseutukunnassa on erityinen vahvuus: yhteisöllisyys ja mahdollisuus nähdä lapset ja nuoret arjessa. Hyvinvointia voidaan parantaa määrätietoisesti tekemällä yhdessä koulun, varhaiskasvatuksen, perheiden, nuorisotyön, seurojen, järjestöjen ja hyvinvointialueen kanssa: vahvistamalla turvallisia aikuisverkostoja, matalan kynnyksen tukea ja opiskeluhoiltoa, varmistamalla harrastamisen ja kaverisuhteiden mahdollisuudet, sekä kuulemalla lapsia ja nuoria päätöksenteossa. Tämän osion tavoitteena on kuvata Petäjäveden tilanne rehellisesti ja toiveikkaasti – tunnistaa vahvuudet, nostaa esiin kehittämiskohteet ja luoda yhteinen suunta, jossa jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus kasvaa, oppia ja voida hyvin. (THL (<https://thl.fi/-/panostus-lasten-hyvinvointiin-ja-terveyteen-on-paattajan-arvovalinta-ja-sijoitus-kestavaan-tulevaisuuteen>))

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky Petäjävedellä ([Move!-mittaukset](https://a3s.fi/move2025_kuntaraportit/petajavesi592_move2025.pdf)) (https://a3s.fi/move2025_kuntaraportit/petajavesi592_move2025.pdf)

Move!-mittaukset osana hyvinvoinnin seurantaa

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu valtakunnallinen fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä. Sen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kannustaa huolehtimaan omasta toimintakyvystä. Mittaukset tuottavat tietoa kestävydestä, lihasvoimasta, liikkuvuudesta sekä motorisista ja havaintomotorisista taidoista. Tuloksia hyödynnetään opetuksessa, kouluterveydenhuollossa sekä kunnallisessa hyvinvointityössä ja päätöksenteossa.

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos kuvaa niiden oppilaiden osuutta, joiden toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla.

Tulokset Petäjävedellä

5. luokka

Petäjävedellä 5. luokan oppilaista 19,6 % kuuluu ryhmään, jonka fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia haittaavalla tasolla. Osuus on selvästi pienempi kuin koko maassa keskimäärin ja myös matalampi kuin Keski-Suomen taso.

Sukupuolittain tarkasteltuna:

- pojista 16 %
- tytöistä 23,1 %

Tulokset viittaavat siihen, että Petäjäveden 5.-luokkalaisten fyysinen toimintakyky on kokonaisuutena melko hyvällä tasolla. Erityisesti kestävyys, alaraajojen voima ja liikkuvuus ovat monilla oppilailla vähintään terveyttä ylläpitävällä tasolla. Kuitenkin erityisesti tytöillä osuus heikomman toimintakyvyn ryhmässä on poikia suurempi, mikä on syytä huomioida ennaltaehkäisevässä työssä.

8. luokka

- 8. luokan tulokset poikkeavat selvästi 5. luokasta. Petäjävedellä 47,4 % 8.-luokkalaisista kuuluu ryhmään, jonka fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia haittaavalla tasolla.

Sukupuolittain:

- pojista 60 %
- tytöistä 39,1 %

Osuus on selvästi korkeampi kuin koko maassa ja Keski-Suomessa keskimäärin. Tulokset osoittavat, että fyysisen toimintakyvyn haasteet korostuvat erityisesti murrosiässä ja näkyvät Petäjävedellä voimakkaasti etenkin poikien kohdalla.

Mittausosiokohtaiset tulokset viittaavat siihen, että heikentymistä tapahtuu erityisesti:

- kestävyudessa (20 m viivajuoksu)
- ylävartalon lihaskestävyudessa
- osin myös motorisissa taidoissa

Tulokset voivat heijastaa fyysisen aktiivisuuden vähenemistä, lisääntyneitä paikallaanoloa sekä harrastamisen epätasaista jakautumista yläkouluikäisten keskuudessa.

Johtopäätökset ja tulkinta

Petäjävedellä fyysinen toimintakyky on alakouluvaiheessa keskimäärin hyvällä tasolla, mutta selkeä murros tapahtuu siirryttäessä yläkouluikään. Tämä kehityssuunta on valtakunnallisesti tunnistettu ilmiö, mutta Petäjävedellä muutos on erityisen jyrkkä.

Tulokset korostavat tarvetta:

- vahvistaa fyysistä aktiivisuutta erityisesti 6.–7.-luokkien nivelvaiheessa
- kiinnittää huomiota poikien liikuntamotivaation ja -mahdollisuuksien tukemiseen
- varmistaa, että liikunnan ilo, osallisuus ja saavutettavuus toteutuvat kaikille

Kehittämisaatuksia ja toimenpide-ehdotuksia

Fyysisen toimintakyvyn parantamiseksi ja eriytymisen ehkäisemiseksi Petäjävedellä voidaan hyvinvointisuunnitelmassa painottaa seuraavia toimenpiteitä:

1. Liikunnallisen arjen vahvistaminen koulupäivän aikana
 - lisää liikunnallisia taukoja ja toiminnallisia oppimismenetelmiä
 - kehitetään koulupihojen ja lähiympäristöjen aktiiviseen käyttöön kannustavia ratkaisuja
2. Matalan kynnyksen liikuntaryhmiä yläkouluikäisille
 - tarjotaan harrastus- ja kerhotoimintaa, joka ei edellytä aiempaa liikuntataustaa
 - huomioidaan erityisesti ne nuoret, jotka eivät osallistu seuratoimintaan
3. Yhteistyö koulun, vapaa-ajan ja terveydenhuollon välillä
 - hyödynnetään Move!-tuloksia yksilöllisesti kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa
 - ohjataan tarvittaessa liikunnallisen tuen ja neuvonnan piiriin
4. Liikunnan merkityksen vahvistaminen osana hyvinvointia
 - tuodaan esiin liikunnan yhteys jaksamiseen, mielenterveyteen ja oppimiseen
 - osallisuuden ja myönteisten liikuntakokemusten vahvistaminen, ei vain suoritusten korostaminen

Indikaattori	Alue	Sukupuoli	2022	2023	2024	2025
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5477	Koko maa	miehet	39,2	37,1	36,5	35,2
		naiset	37,5	36,8	35,2	34,0
		yhteensä	38,4	37,0	35,8	34,6
	Keski-Suomi	miehet	37,7	36,9	33,5	34,9
		naiset	33,7	32,0	30,8	29,4
		yhteensä	35,7	34,4	32,2	32,0
	Petäjävesi	miehet	60,0	25,0	54,5	16,0
		naiset	22,2	24,1	12,5	23,1
		yhteensä	40,4	24,4	32,6	19,6
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky info ind. 5478	Koko maa	miehet	39,9	38,0	38,0	37,4
		naiset	42,6	42,3	42,8	41,8
		yhteensä	41,2	40,1	40,4	39,6
	Keski-Suomi	miehet	41,1	37,1	39,8	38,6
		naiset	39,3	38,9	41,9	38,2
		yhteensä	40,2	37,9	40,8	38,4
	Petäjävesi	miehet	35,7	58,3	52,4	60,0
		naiset	47,1	33,3	67,9	39,1
		yhteensä	41,9	45,1	61,2	47,4

Petäjäveden lasten ja nuorten hyvinvointia seurataan säännöllisesti myös kouluterveyskyselyn avulla, joka tuottaa tietoa mm. terveydestä, elintavoista, koulunkäynnistä, osallisuudesta ja palveluiden saatavuudesta. Vuoden 2025 kyselyyn vastasi valtakunnallisesti yli 240 000 lasta ja nuorta.

Keskeisiä havaintoja (valtakunnalliset trendit)

Terveydentila

- Aiempaa useampi kokee terveytensä hyväksi, mutta edelleen noin 20 % 8.–9.-luokkalaisista arvioi terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (2023: 26 %).
- 4.–5.-luokkalaisista terveytensä heikoksi kokevien osuus on pysynyt matalana (alle 10 %).[1]

Elämään tyytyväisyys

- Suuri osa lapsista ja nuorista (58–89 %) on tyytyväisiä elämäänsä.
- Alakoululaiset ovat tyytyväisempiä kuin yläkoululaiset ja toisen asteen opiskelijat.
- Nuorilla tytöillä tyytyväisten osuus on kasvanut vuodesta 2023.[1]

Koulunkäynnistä pitäminen

- Kouluinnostus on hienoisessa nousussa: alakoulussa noin 50 % (2023: 42 %), yläkoulussa 20 % (2023: 16 %).
- Ammatillisissa oppilaitoksissa koulunkäynnistä pitävien osuus on edelleen korkein.[2]

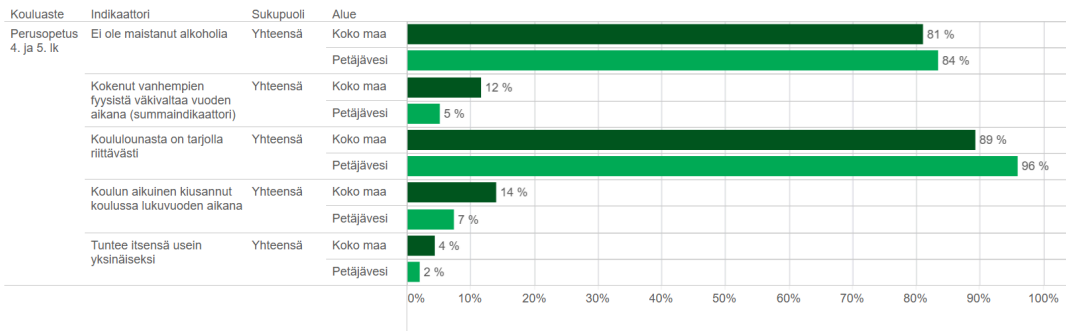
Mielenterveys ja kuormitus

- Mielen hyvinvoinnin haasteet korostuvat edelleen tytöillä.
- 8.–9.-luokkalaisista 41 % oli huolissaan omasta mielialastaan edeltävän vuoden aikana (2023: 37 %).
- Koulu-uupumus ja riittämättömyden tunteet ovat lisääntyneet hieman.[2]

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kokoaa paikkakuntaakohtaisesti viisi positiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen ja myönteisiä muutoksia suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen. Samoin kootaan myös kehityskohteet ja huolestuttavat muutokset. 4- 5 luokkalaisilla. vahvuudet ja myönteiset muutokset ovat monipuoliiia liittyen hampaiden hoitoon, yksinäisyyden kokemuksen vähäisyyteen jne. Kehityskohteet ja huolestuttavat muutokset liittyvät paljolti henkilökohtaisiin kokemuksiin, että ei koe pääsevänsä suunnittelemaan koulun oppituntisisältöjä tai sääntöjä ja nukkuminen jää vähäiseksi.

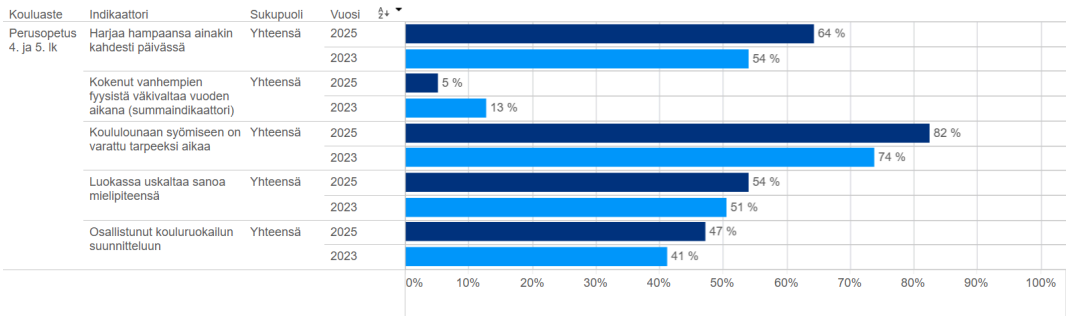
Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

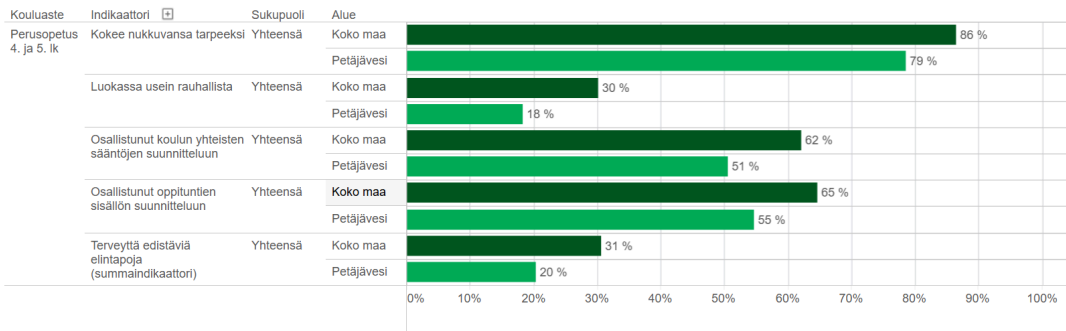
Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Petäjävesi

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

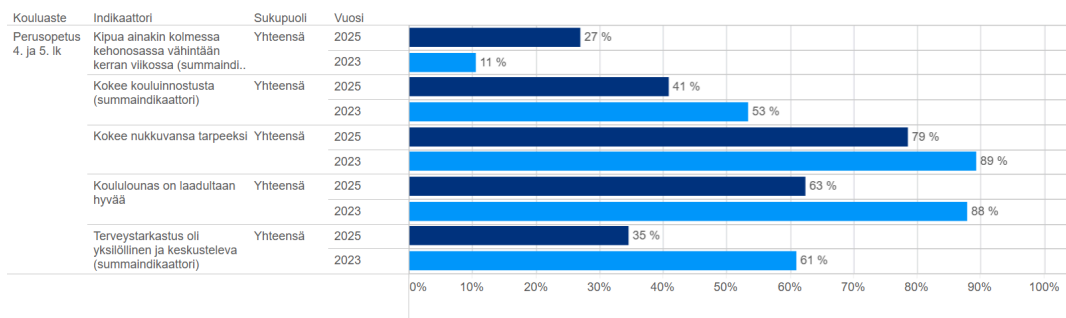
Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Petäjävesi

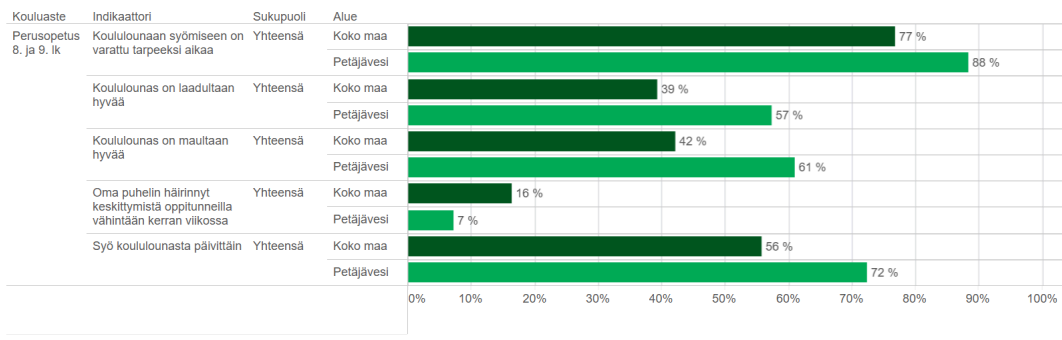
Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

Yläkoulussa 8-9 luokilla koululounaan syöminen ja arvostus ovat poikkeuksellisen korkealla tasolla koko Suomen mittapuussa. Liikkumisen määrää on saatu nostettua samoin kuin sähkötupakkailmiö ei Petäjäviedellä näy ihan samalla tavalla kuin monilla muilla paikkakunnilla. Ilahduttavaa on myös huomata, että puhelimet eivät häiritse Petäjäviedelleä opetusta samoin kuin muualla. Kehityskohteet ja huolestuttavat ilmiöt ovat pitkälti ilmapiiriin ja ahdistuneisuuteen tai yksinäisyyden kokemuksiin liittyviä.

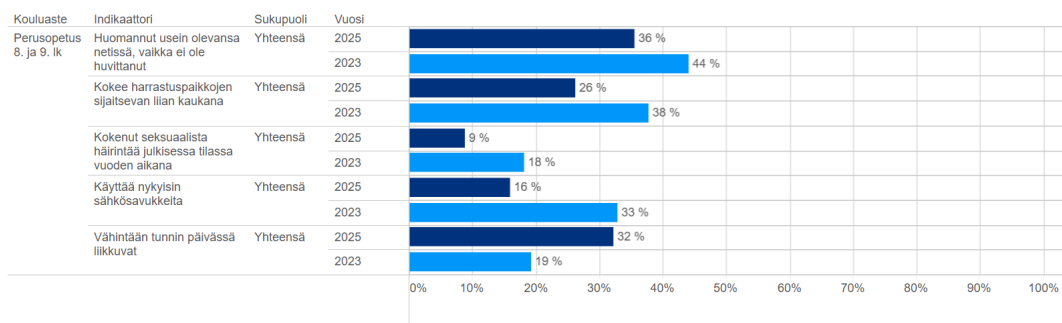
Vahvuudet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

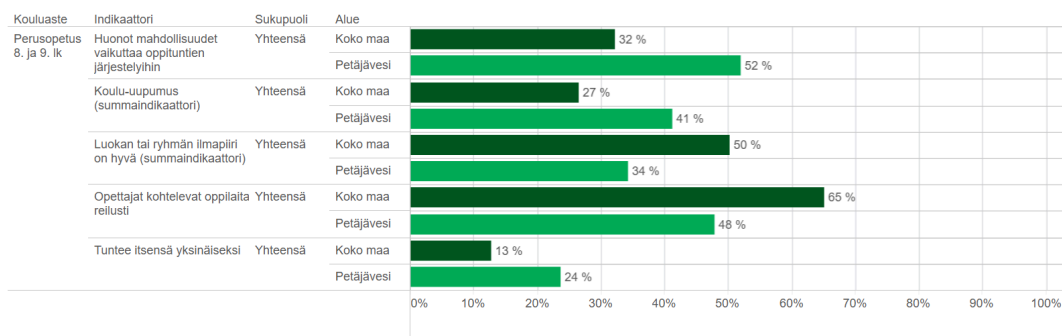
Myönteinen muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Petäjävesi

Alueen viisi positiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

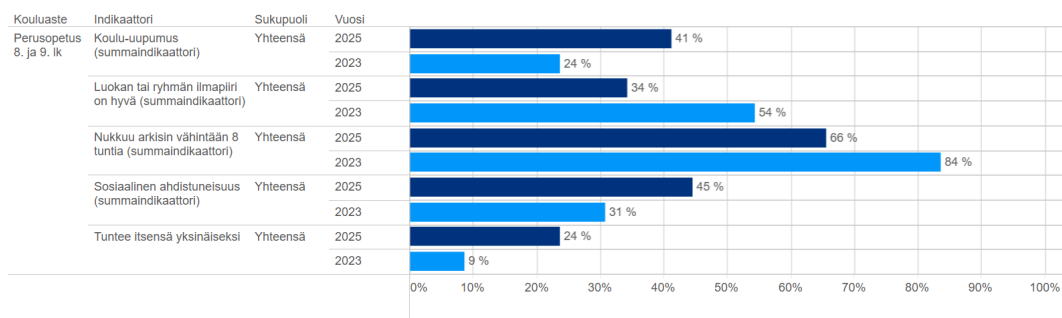
Kehityskohteet suhteessa koko maan tulokseen, 2025

Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa koko maan tulokseen.

Huolestuttava muutos suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen, Petäjävesi

Alueen viisi negatiivisinta tulosta suhteessa edelliseen tiedonkeruuseen.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila Petäjäviedellä vertailussa naapurikuntiin (Keuruu ja Uurainen)

Tämä tarkastelu perustuu Kouluterveyskyselyn ja MOVE!-mittausten tuoreimpiin saatavilla oleviin tuloksiin (vuodet 2023–2025). Vertailussa on huomioitu vain sellaiset indikaattorit, joista on käytettävissä ajantasainen tieto kaikista kolmesta kunnasta (Petäjävesi, Keuruu ja Uurainen). Tulokset esitetään erikseen 4.–5.-luokkalaisten ja 8.–9.-luokkalaisten osalta.

4.–5.-luokkalaisten

Petäjäviedellä alakouluikäisten hyvinvoinnissa korostuu useita vahvuuksia. Fyysisesti toimintakykyisten oppilaiden osuus on korkea: 78 % oppilaista saavuttaa hyvän tai erinomaisen tuloksen, kun vastaava osuus Keuruulla on 69 % ja Uuraisilla 71 %. Myös arjen perusrakenteet näyttävät vahvoina: koululounaan syö

päivittäin 92 % oppilaista (Keuruu 87 %, Uurainen 88 %), ja 89 % kokee terveydentilansa hyväksi (Keuruu 83 %, Uurainen 85 %). Lisäksi yksinäisyyttä kokevien osuus on Petäjävedellä pienempi (18 %) kuin vertailukunnissa.

Haasteet liittyvät erityisesti kouluun kiinnittymiseen ja osallisuuden kokemukseen. Petäjävedellä 9 % 4.–5.-luokkalaista ei koe olevansa tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä, kun Keuruulla vastaava osuus on 4 % ja Uuraisilla 5 %. Koulu-uupumusta kokee 18 % oppilaista (Keuruu 12 %, Uurainen 13 %), ja 22 % ei pidä koulunkäynnistä (Keuruu 15 %, Uurainen 17 %). Lisäksi 41 % kokee, ettei voi vaikuttaa koulun asioihin, mikä on selvästi enemmän kuin vertailukunnissa.

8.–9.-luokkalaiset

Yläkouluikäisten osalta Petäjävedellä on nähtävissä vahvuuksia erityisesti fyysisessä toimintakyvyssä ja osassa elintapoja. Fyysisesti toimintakykyisiä on 74 % oppilaista, kun Keuruulla osuus on 66 % ja Uuraisilla 68 %. Aamupalan syö arkinen 79 % petäjävetisistä nuorista (Keuruu 71 %, Uurainen 73 %), ja elämänsä tyytyväiseksi kokee 76 % (Keuruu 69 %, Uurainen 70 %).

Selkeimmät haasteet liittyvät päihteisiin, koulukokemukseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Alkoholia käyttämättömien osuus on Petäjävedellä 54 %, kun Keuruulla vastaava osuus on 67 % ja Uuraisilla 65 %. Myös nikotiinituotteiden päivittäinen käyttö on Petäjävedellä korkeampaa 8.–9.luokkalaisten keskuudessa 22 % (Keuruu 7 %, Uurainen 8 %). Oppilaiden kokemus opettajien kiinnostukseen oppilaiden kuulumisiin on Petäjävedellä matalampi (58 %) kuin vertailukunnissa (69–71 %). Lisäksi vain 61 % kokee terveystarkastuksen yksilölliseksi ja keskustelevalaksi (Keuruu 73 %, Uurainen 75 %). Yksinäisyyttä kokee 36 % nuorista, ja koulu-uupumuksen kokemisen osuus on selvästi vertailukuntia korkeampi (42 %, Keuruu 24 %, Uurainen 22 %).

Yhteenveto ja kehittämisen painopisteet

Petäjäveden lasten ja nuorten hyvinvoinnin kokonaiskuva on kaksijakoinen. Fyysinen toimintakyky ja arjen perusrakenteet ovat vahvoja sekä ala- että yläkouluikäisillä. Sen sijaan kouluun liittyvät kokemukset — erityisesti osallisuus, vuorovaikutus ja kuulluksi tuleminen — nousevat keskeisiksi kehittämiskohteiksi molemmissa ikäryhmissä. Yläkouluikäisillä korostuvat lisäksi päihteisiin ja yksinäisyyteen liittyvät riskitekijät.

Jatkotoimenpiteissä on tärkeää vahvistaa koulu yhteisön sosiaalista ilmapiiriä, oppilaiden osallisuutta ja aikuisten kohtaavaa läsnäoloa arjessa. Samalla tulee turvata ja edelleen vahvistaa niitä rakenteita, jotka tukevat lasten ja nuorten fyysistä hyvinvointia ja terveellisiä elintapoja.

YHTEENVETO KOULUTERVEYSKYSELYN 2025 ESIIN TUOMISTA HAASTEISTA PETÄJÄVEDELLÄ

1. Päihteet ja nikotiinituotteiden käyttö – painottuen 8.–9.-luokan tyttöihin

Kouluterveyskyselyn ja muun seuranta-aineiston perusteella 8.–9.-luokan tyttöjen alkoholinkäyttö ja nikotiinituotteiden käyttö ovat Petäjävedellä selvästi yleisempiä kuin vertailukunnissa. Ilmiö viittaa osin nuorten asenneilmapiiriin ja vertaissuhteiden merkitykseen, joissa päihteiden käyttö voi joissakin ryhmissä näyttäytyä osallisuuden tai ryhmään kuulumisen ehtona.

Havaintoihin liittyy myös vanhemmuuteen ja arjen rakenteisiin kytkeytyviä tekijöitä. Puutteet arjen rytmissä, rajojen asettamisessa ja aikuisten läsnäolossa voivat lisätä nuorten alttiutta ryhmäpaineelle ja riskikäyttäytymiselle.

Arvioinnin perusteella ehkäisevä päihdetyö ei ole ollut riittävän varhaista tai näkyvää. Lisäksi kodin ja koulun välinen kasvatuskumppanuus ei ole kaikilta osin tukenut nuorten hyvinvointia toivotulla tavalla, mikä korostaa tarvetta vahvistaa yhteisiä toimintamalleja ja vanhemmille suunnattua tukea.

2. Vanhemmuus ja arjenhallinta – vaikutukset koulutyöhön

Havainnot aamupalan väliin jättämisestä, vähäisestä unesta ja koulupäivän aikaisesta levottomuudesta viittaavat siihen, että perheiden arjen perusrakenteet eivät kaikissa tilanteissa tue lapsen ja nuoren jaksamista ja koulunkäyntiä. Arjen kuormittuneisuus heijastuu koulu yhteisöön muun muassa keskittymisvaikeuksina, kouluvastaisuutena ja ilmapiirin rauhattomuutena.

Koulujen ja oppilashuollon toimijat joutuvat osin paikkaamaan perheissä ilmeneviä kuormitustekijöitä, mikä lisää koulun tukitehtävää alkuperäisen perustehtävän rinnalla.

Arvioinnin perusteella perheiden tukeminen arjen tasolla ei ole ollut riittävän systemaattista. Painopiste on ajoittain ollut yksittäisiin oireisiin reagoimisessa, kun taas ennaltaehkäisevää tukea, vanhemmille suunnattua ohjausta ja yhteisöllisyyttä vahvistavia toimintamalleja on hyödynnetty rajallisesti.

3. Tyttöjen hyvinvointi etenkin yläkoulussa

Tyttöjen lisääntynyt ahdistuneisuus, koulu-uupumus, elämään tyytymättömyys ja yksinäisyyden kokemukset ovat valtakunnallisesti tunnistettu ilmiö, mutta Petäjävedellä niiden taso on useilla mittareilla vertailukuntia korkeampi. Havainnot viittaavat siihen, että tytöt kokevat merkittävää psyykkistä kuormitusta, riittämättömyyden tunnetta sekä haasteita koulu yhteisön ilmapiirissä.

Samaan ilmiökokonaisuuteen kytkeytyvät myös kokemukset seksuaalisesta häirinnästä ja varhaisista seksuaalisista kokeiluista, jotka voivat heikentää turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia.

Arvioinnin perusteella yhteisö ei ole kaikilta osin onnistunut rakentamaan riittävän turvallista ja sukupuolisensitiivistä toimintakulttuuria. Tyttöjen kuormitus jää helposti huomaamatta, koska koulumenestys voi ulospäin näyttäytyä hyvänä, vaikka sisäinen paine ja uupumus lisääntyvät.

4. Kouluinnostuksen ja oppimisen haasteet

Sekä ala- että yläkoulussa on havaittavissa kouluinnostuksen heikkenemistä, oppimiseen liittyvien haasteiden lisääntymistä sekä uupumuksen kasvua. Erityisen huolestuttavaa on se, että merkittävä osa tytöistä kokee vaikeuksia oppimistaidoissa selvästi enemmän kuin pojat tai vertailukuntien oppilaat.

Ilmiö liittyy todennäköisesti sekä opetuksen ja koulu yhteisön ilmapiiriin että siihen, etteivät oppilaat koe saavansa riittävästi kannustusta, rohkaisua ja aitoa kiinnostusta aikuisilta kotona tai koulussa.

Arvioinnin perusteella koulukulttuuri ei kaikilta osin tue oppimisen iloa ja motivaatiota. Aikuisten läsnäolon ja välittämisen kokemuksen heikentyminen lisää oppilaiden yksin jäämisen tunnetta ja voi osaltaan vahvistaa koulu-uupumusta.

5. Ilmapiiri ja turvallisuus yläkouluiässä

Yläkoulussa korostuvat kokemukset kiusaamisesta, syrjinnästä, fyysisestä uhasta sekä aikuisten etäisyydestä. Oppilaiden kokemuksen mukaan heidän mielipiteitään ei aina kuulla, eivätkä aikuiset ole riittävän kiinnostuneita heidän arjestaan ja kuulumisistaan.

Nämä tekijät heikentävät koulu yhteisön perustaa ja voivat johtaa siihen, että koulu näyttäytyy oppilaille velvollisuutena eikä myönteisenä kasvu- ja oppimisympäristönä.

Arvioinnin perusteella yhteisöllisyyden ja luottamuksen rakentaminen ei ole ollut riittävän systemaattista. Vaikka yksittäisiin kiusaamistilanteisiin on puututtu, laajempaa avoimuutta, osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta vahvistavaa toimintakulttuuria ei ole onnistuttu vakiinnuttamaan.

6. Hyvinvoinnin polarisaatio

Havainnot osoittavat, että lasten ja nuorten hyvinvointi jakautuu entistä epätasaisemmin. Osa lapsista ja nuorista voi hyvin, esimerkiksi koulukiusaaminen on vähentynyt alakoulussa ja osa kokee vahvaa elämään tyytyväisyyttä. Samanaikaisesti toisella osalla ongelmat kasautuvat ja kärjistyvät, erityisesti mielenterveyden haasteiden, päihteiden käytön, oppimisvaikeuksien ja kouluilmapiirin osalta.

Kehitys viittaa siihen, että yhteinen arjen perusta ei enää tue kaikkia lapsia ja nuoria yhdenvertaisesti, vaan hyvinvointi- ja terveyserot kasvavat. Tämä korostaa tarvetta kohdentaa varhaista tukea ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä erityisesti niihin ryhmiin, joissa riskit kasautuvat.

Kaikki kouluterveyskyselyn tulokset löytyvät tämän linkin takaa. [Kouluterveyskyselyn tulokset](https://raportointi.thl.fi/t/public/views/KTK_public_fi/Aluevertailu?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y) (https://raportointi.thl.fi/t/public/views/KTK_public_fi/Aluevertailu?%3Aembed=y&%3AisGuestRedirectFromVizportal=y)

2 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja tuki varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa

Petäjävedellä lasten ja nuorten hyvinvointia tuetaan monipuolisilla palveluilla, jotka edistävät osallisuutta, turvallisuutta, päihteettömyyttä ja kulttuurista kasvua.

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksen toimintamuodot Petäjävedellä

Petäjävedellä varhaiskasvatuspalveluja tarjotaan Petäjäkallion ja Kintauden päiväkodeissa. Vuorohoitoa järjestetään Petäjäkallion yksikössä sellaisille perheille, jotka tarvitsevat hoitoa varhaiskasvatusyksiköiden normaalin toiminta-ajan ulkopuolella (aamut, illat, viikonloput) huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjotaan Petäjäveden perhekeskuksessa, Kulttuurikeskuksessa, kahtena päivänä viikossa. Toiminta on suunnattu alle kouluikäisille kotihoidossa oleville lapsille, yhdessä huoltajiensa kanssa. Avoimen varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tarjota tukea lapsen kasvuun ja kehitykseen sekä vanhemmuuteen arjessa. Toiminnalla mahdollistetaan myös vertaiskohtaamiset huoltajien kesken sekä tuodaan varhaisen tuenpalveluita perheille tutuiksi. Avoimeen varhaiskasvatustoimintaan voi osallistua ilman ennakoilmoittautumista ja ruokailu Masuunissa kuuluu perheille osana toimintaa. Kohtaamispaikka toimintaa perheille tarjoavat Petäjäveden kunnan avoin varhaiskasvatus, MLL:n perhekahvila toiminta ja SRK:n perhekerhot.

Toimintakulttuuri ja painopistealueet

Petäjäveden varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmat ovat lapsiryhmätoiminnan pedagogisen suunnittelun lähtökohta. Varhaiskasvatuksen toiminnan arvioinnissa ja dokumentoinnissa käytetään apuna kasvattajatiimin laatimaa tiimisopimusta ja ryhmävasua, jotka ovat tiimien työn suunnittelun, arvioinnin ja kehittämisen työkaluja.

Petäjäveden varhaiskasvatuksessa painottuu luonto- ja ympäristötoiminta. Hyödynämme monipuolisesti lähiympäristön ja -metsän mahdollisuuksia pedagogisessa toiminnassa. Panostamme myös tunne- ja turvataitoihin, sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Terveellisen ja kestäväen elämäntavan arvo välittyy monipuolisesti varhaiskasvatuksen eri toiminnoissa. Turvalliset, säännölliset arkirutiinit tutussa ympäristössä luovat perustan terveelliselle elämälle. Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä roolissa lapsen kasvussa ja kehityksessä. Niitä harjoitellaan keskustellen, sovitellen ja leikin kautta arjen tilanteissa. Terveellisen ravinnon merkityksestä keskustellaan päivittäisissä ruokailutilanteissa ja tutustutaan uusiin makuihin maistelemalla ja muiden aistien kautta. Lapsia kannustetaan liikkumaan ja siihen luodaan mahdollisuuksia monipuolisesti päivittäin sisällä ja ulkona. Luontoon tutustutaan metsäretkillä harjoitellen eettisesti ja ekologisesti kestävä elämäntapaa luontoa kunnioittaen ja sen antimia toiminnassa hyödyntäen. Kädentaidoissa hyödynnetään mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja. Omista tavaroista ja ympäristön siisteydestä huolehtimista sekä jätteiden lajittelua harjoitellaan päivittäin arkisissa tilanteissa.

Varhaiskasvatuksessa taataan lapsen psyykinen ja fyysinen turvallisuus.

Varhaiskasvatuksessa lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Tämä tarkoittaa kiusaamisen tunnistamista, siihen puuttumista ja ehkäisemistä. Varhaiskasvatuksessa lapset harjoittelevat yhteistyö- ja tunnetaitoja, toisten huomioimista ja kohteliasta käytöstä kaikissa vuorovaikutustilanteissa kasvattajan tuella. Yksiköissä on erilaisia työvälineitä ja materiaaleja ristiriita- ja kiusaamistilanteiden selvittämiseen sekä tunnetaitojen harjoitteluun. Yhteistyön tekeminen huoltajien ja muiden tahojen, kuten koulun kanssa, on erityisen tärkeää kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi. Petäjäveden kunnassa on käytössä kiusaamisen ennaltaehkäisy-suunnitelma.

Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikki edistää lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Lapsen omaehtoiselle leikille sekä yksin että yhdessä kavereiden kanssa annetaan riittävästi aikaa ja rauhaa. Pienryhmät mahdollistavat tutustumisen uusiin kavereihin leikkutilanteissa.

Lapsen varhaiskasvatuspolulla on yleensä nivelvaiheita, jolloin lapsi siirtyy ryhmästä toiseen tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Nivelvaiheiden tukena toimivat erilaiset yhteistyökäytännöt, joita ovat esimerkiksi vierailut muissa lapsiryhmissä ja muu lapsiryhmien välinen yhteistyö, tilojen yhteinen käyttö, pajatoiminta, yhteiset tapahtumat ja retket sekä yksikkökohtaiset teemaviikot

Esiopetus osana varhaiskasvatusta

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen, ja oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle.

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti ja sen tehtävä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja esiopetuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella.

Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä. Lapsella on oikeus oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukeen (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2025)

PERUSOPETUS

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet antavat yhtenäisen pohjan paikallisille opetussuunnitelmille ja siten vahvistavat koulutuksen tasa-arvoa koko maassa. Kuntien ja koulujen omat opetussuunnitelmat ohjaavat opetusta ja koulutyötä tarkemmin ja ottavat huomioon paikalliset tarpeet ja näkökulmat.

KIRKONKYLÄN KOULU

Kirkonkylän koulun toimintaa ohjaa koulumme arvopohja.

1. Kunnioitan kaikkia koulu yhteisömme jäseniä.

Jokainen ihminen on arvokas riippumatta siitä, mitä hän osaa tai tekee. Kaikki yhteisömme jäsenet: oppilas, koulunjohtaja, opettaja, ohjaaja, siivoaja, keittäjä, talonmies, harjoittelija, sijainen, koulukuraattori, terveydenhoitaja, psykologi jne ovat arvokkaita. Tehtävät ovat vain erilaisia.

2. Rehellisyys

- Arvokeskustelujen avulla pyrimme ohjaamaan oppilaita toimimaan rehellisesti ja oikein itseään sekä muita ihmisiä ja ympäristöä kohtaan.
- Tavoitteena on tukea myös itsesääätelyn kehitystä ja vastuunottamista omasta toiminnasta ja hyvinvoinnista.

3. Tasa-arvo ja suvaitsevaisuus

- Pyrimme siihen, että kukaan ei koe syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn, kuten iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan tai vammaisuuden perusteella.

- Tavoitteenamme on kasvattaa hyvinvoivia, osallisia ja suvaitsevia yhteiskunnan jäseniä.
- Opetuksella pyritään tukemaan oman kulttuurisen identiteetin rakentumista.
- Kulttuurien moninaisuus on rikkaus.

Koulumme arvopohja ohjaa kouluamme yhteisölliseen ja osallistavaan toimintakulttuuriin, jossa hyväksytään erilaisuus sekä saadaan ja annetaan apua.

Petäjäveden kirkonkylän koulun lukuvuositeemat liittyvät vuosittain hyvinvointiin ja kestäväan kehitykseen. Olemme vahvistaneet yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia koulun yhteisillä tapahtumilla ja teemoilla. Kirkonkylän koululla jatketaan hyvinvoinnin vuosikellon, Hyvinvoinnin neljä vuoden aikaa, käyttöä. Tavoitteena on edelleen vahvistaa oppilaiden hyvinvointitaitoja. Kirkonkylän koululla on pitkät ja vahvat perinteet kiusaamisen vastaisessa työssä. Koulumme on KiVa-koulu. Pitkäjänteinen työ on tuottanut tulosta ja kiusaaminen on vähentynyt viime vuosien aikana. Kirkonkylän koulussa toteutetaan myös koulun omia kiusaamiskyselyitä ja niiden avulla on päästy hyviin tuloksiin. Kiusaamiseen ja riitoihin on pystytty reagoimaan nopeasti ja seurannat ovat pitkiä, jotta voidaan varmistaa kiusaamisen sammuminen. Koulun oppilaskunta toimii aktiivisesti vahvistaen oppilaiden mahdollisuutta vaikuttaa koulun arkeen ja tapahtumiin. Oppilaskunta järjestää mm. välituntiliikuntaa, erilaisia tapahtumia (Ystäväpäivä, Halloween), teemapäiviä ja hyvinvoinninvuosikellon teemoihin liittyviä tehtäviä. Myös vanhempainyhdistys järjestää vuosittain koko koululle yhteisen kulttuuritapahtuman, kuten teatteriesityksen tai konsertin.

Lukuvuonna 2025-2026 kirkonkylän koulun lukuvuositeemat ja monialaiset oppimiskokonaisuudet liittyvät kestäväan kehitykseen.

1. Kestävä kehitys

Koulujen keke-työllä on merkittävä rooli vastuullisten ympäristökansalaisten kasvamisessa. Kirkonkylän koululla kestäväan kehityksen teemoja on käsitelty viime lukuvuosien aikana sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden näkökulmista. Keke-työllä voidaan parantaa kouluuyhteisön hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta.

Tämän lukuvuoden monialainen oppimiskokonaisuus toteutetaan kevätlukukaudella käsitellen kestäväan kehityksen teemoja ekologisen ja taloudellisen kestävyden näkökulmasta. Monialainen oppimiskokonaisuus toteutetaan pajamuotoisesti neljän kouluviikon aikana.

Eri luokka-asteilla käsitellään kestäväan kehityksen teemoja oppilaiden taitotasolle sopivilla tavoilla eri oppiaineita yhdistäen. Oppilaskunta osallistuu kokonaisuuden suunnitteluun ja vanhempien asiantuntijuutta käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi oppimiskokonaisuutta toteutettaessa. Pyrimme saamaan asiantuntija-apua myös kunnan tekniseltä toimelta ja koulumme ruokapalvelulta.

Tämän lukuvuoden teemoja ovat:

- Jätteen synnyn ehkäiseminen ja kierrätys
- Energia ja vesi
- Kuljetukset ja liikkuminen
- Ravinto ja terveys

2. Petäjäveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma kirkonkylän koululla

Kirkonkylän koulun lukuvuositeemana on kunnalle laaditun kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto alakoululaisten osalta lukuvuoden 2025-2026 aikana. Petäjäveden kulttuuri-ops toteaa: "Taide ja kulttuuri ovat tärkeä osa arkea ja oppimista, sillä ne tarjoavat uusia tapoja käsitellä ja ymmärtää maailmaa. Taiteelliset ja kulttuuriset aktiviteetit, kuten lukeminen, kirjoittaminen, maalaaminen, tanssi, musiikki ja draama, kehittävät lasten ja nuorten luovuutta, kriittistä ajattelua ja ongelmanratkaisutaitoja. Ne myös edistävät emotionaalista hyvinvointia ja tarjoavat mahdollisuuksia itsensä ilmaisemiseen ja tunteiden käsittelyyn. Taide ja kulttuuri rikastuttavat oppimisympäristöä ja tekevät oppimisesta monipuolisempaa ja mielekkäämpää."

Lukuvuonna 2023-2024 koulumme lukuvuositeemana oli Hyvinvoiva, tasa-arvoinen ja lukeva kirkonkylän koulu. Toteutimme teemaa kahdella suuremmalla monialaisella oppimiskokonaisuudella.

1. Lapsen oikeuksien viikko

Lapsen oikeuksien viikon aiheena oli Lapsella on oikeus hyvinvointiin. Teema toteutettiin eri luokkien oppilaista kootuilla sekaryhmillä pajatyöskentelyinä. Oppilaat saivat vaikuttaa oman ryhmän työskentely- ja toteutustapojen valintaan.

2. Lukeminen

Toinen monialainen oppimiskokonaisuus toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Petäjäveden kirjaston kanssa. Kirjasto tarjosi apua erilaiseen kirjallisuuden tutustumisessa ja kokosi tasa-arvoa käsittelevää kirjallisuutta tarjolle oppilaille. Lukeminen ja kirjaston lainausmäärät kasvoivat oppimiskokonaisuuden aikana.

Lukuvuonna 2024-2025 Kirkonkylän koulun teemoina olivat 150-vuotisjuhlavuosi ja turvataidot.

1. 150-vuotisjuhlalat

Kirkonkylän koulu valmisti historiallisen kavalkadin koulun eri vuosikymmeniltä. Koulun kaikki oppilaat osallistuivat esityksen valmistamiseen. Kavalkadia esitettiin kahtena iltana Auditorio Miilussa vanhemmille ja kuntalaisille. Tilaisuuksissa korostui oppilaiden osallisuus ja yhteisöllisyys.

2. Turvataidot

Turvataidot teema toteutettiin monialaisena oppimiskokonaisuutena yhteistyössä ensihoidon, palo- ja pelastuslaitoksen, oppilashuollon sekä EHYT ry:n kanssa. Oppimiskokonaisuus toteutettiin pajatyöskentelyinä. Pajoissa käsiteltiin ensiaputaitoja, tunne- ja vuorovaikutustaitoja, laillisuuskasvatusta, oman kehon rajoja, päihdekasvatusta ja digi-turvataitoja.

Lisäksi järjestämme koulun yhteisiä tapahtumia vuosittain tehden yhteistyötä mm. kirjaston, vanhempainyhdistyksen, seurakunnan ja järjestöjen kanssa:

- Kodin ja koulun päivä, jonka yhteydessä on hyväntekeväisyyskävely
- Lukulanit, joissa koko koulu lukee yhdessä salissa
- Kummioppilastoiminta
- Laulajaiset 2krt lukuvuodessa
- Välkkäkonsertit
- Talviliikuntapäivä
- Kaikki pelaa -turnaus
- Oppilaskunnan tapahtumat pitkin lukuvuotta
- Yhteiset juhlat, tärkeimpinä joulun- ja kevätjuhla

Kouluterveyskyselyn perusteella yhä useampi oppilas jättää syömättä aamupalan. Oppilaiden makumaailma on kaventunut ja kouluruokaan ollaan tyytymättömämpiä kuin aiemmin. Nämä seikat vaikuttavat suoraan jaksamiseen, oppilaat ovat väsyneitä ja levottomampia ja työrauha koetaan heikoksi. Näihin asioihin haluamme vaikuttaa vahvemmin tulevaisuudessa.

KINTAUDEN KOULU

Kintauden koulun toimintakulttuuri rakentuu yhteisöllisyydestä, laadukkaasta arjen pedagogiikasta sekä yksittäisen oppilaan ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisestä. Toimintaa ohjaa perusopetuksen opetussuunnitelma, joka määrittää koulun tavoitteet ja toimintakulttuurin kehittämisen suuntaviivat.

Koulun tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan omat vahvuutensa, kehityskohteensa ja erityislaatunsa sekä arvostamaan itseään. Hyvinvointia tukeva toimintakulttuuri muodostuu paitsi käytännöistä myös kokonaisvaltaisesta ilmapiiristä, jossa jokainen lapsi kokee olevansa hyväksytty ja arvostettu. Koulussa puututaan kiusaamiseen, varmistetaan että jokaisella on oikeus tulla kuulluksi, ja arjen käytännöillä – kuten ruokailun porrastamisella ja välituntiliikuntaan panostamisella – tuetaan lasten hyvinvointia.

Lukuvuoden teemana Kintauden koulussa on turvallisuus ja turvataidot. Teeman myötä kehitetään lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja, itseluottamusta ja valmiuksia toimia erilaisissa turvallisuustilanteissa. Myös koulun aikuiset perehtyvät turvallisuusasioihin: henkilöstö osallistuu koulutuksiin, koulussa järjestetään poistumisharjoituksia ja turvallisuussuunnitelmia päivitetään.

Pienen koulun vahvuutena on se, että kaikki tuntevat toisensa ja yhteisiä tapahtumia on helppo järjestää. Koulun kerhotoimintaan osallistuminen on vilkasta: 85 oppilaasta peräti 63 on mukana vähintään yhdessä kerhossa. Kerhot tarjoavat lapsille monipuolisia mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ja taidetta matalalla kynnyksellä, mikä on erityisen tärkeää alueella, jossa matkat harrastuksiin voivat olla pitkiä. Lisäksi koululla järjestetään soitonopetusta yhteistyössä musiikkiopiston ja kansalaisopiston kanssa.

Liikunnallista koulupäivää tuetaan monin tavoin. Välitunneille tarjotaan liikuntavälineitä ja koulussa toimii liikkavinkkaritoiminta, jossa 4.–6.-luokkalaiset oppilaat järjestävät liikunnallista ohjelmaa toisilleen. Lisäksi järjestetään säännöllisesti sisäliikuntavälitunteja, pingisturnauksia ja perinteinen Aikuiset vs. oppilaat -ottelu. Näillä toimilla vahvistetaan lasten arjen aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Koulussa tunnustetaan, että kiusaamiseen, kouluun kiinnittymiseen ja yhteisöllisyyden rakentamiseen on tarpeen panostaa jatkossa entistä enemmän. Yhteistyö koulunuorisotyöntekijän kanssa tukee oppilaiden hyvinvointia ja erityisesti siirtymää Kintaudelta yläkouluun.

YLÄASTE

Lukuvuosisuunnitelman 2025–2026 mukainen toiminta-ajatus on tarjota laadukasta opetusta oppimisen ja kasvun edistämiseksi. Tavoitteena on hyvinvoiva ja omat mahdollisuutensa saavuttava opiskelija.

Yläasteen strategiset kehittämiskohteet ovat hyvinvointi ja välituntitoiminta. Oppilaiden hyvinvointia pyritään edistämään osallisuutta lisäämällä ja tarjoamalla monipuolisia mahdollisuuksia kouluviihtyvyyden parantamiseksi. Ympäri lukuvuoden hyvinvointiin liittyviä asioita nostetaan esille erilaisilla teemapäivillä, joiden aiheina ovat esimerkiksi mielenterveys ja kaverisuhteet. Hyvinvointiin liittyviin taitoihin ja tietoihin panostetaan lukuvuosittain jokaiselle vuosiluokalle kohdennetuilla oppitunneilla. Välituntitoimintaa kehitetään aktiivisesti yhdessä oppilaskunnan ja koulun henkilökunnan kanssa. Oppilailla on iltapäivisin pidennetty välitunti, jolloin tarjotaan mahdollisuuksia osallistua ohjattuun välituntitoimintaan.

Laaja-alaisen osaamisen paikallisena painopistealueena on itsestä huolehtiminen ja arjen taidot. Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden.

Yläasteella oppilaskunta-, tukioppilas- sekä KiVa-toiminta ovat kouluhyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä toimijoita. Kaikki kolme vahvistavat yhteisöllistä hyvinvointia ja tuovat oppilaiden osallisuutta koulutoimintaan.

Yläasteen oppilaskuntaan kuuluvat kaikki yläasteen oppilaat. Oppilaskunnan toiminnan tarkoituksena on edistää oppilaiden kouluviihtyvyyttä sekä järjestää tapahtumia kouluvuoden aikana. Oppilaskunta pyrkii edistämään oppilaslähtöisten kehittämisideoiden toteuttamista yläasteella tekemällä aktiivista yhteistyötä opettajakunnan sekä muiden koulutoimijoiden, kuten keittiöhenkilöstön kanssa.

Yläasteen tukioppilastoiminnalla edistetään oppilaiden osallisuutta, positiivisen ryhmähengen kehittymistä, kiusaamisenvastaisuutta ja yksinäisyyden vähentymistä. Tukioppilaat ovat tavallisia, vapaaehtoisia nuoria, jotka haluavat toimia kouluyhteisön hyväksi ja auttaa muita nuoria. Koulumme tukioppilaat ovat kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaista. He toimivat ennen kaikkea nivelvaiheessa kuudesluokkalaisten ja yläasteen puolella seitsemäsluokkalaisten kanssa. Lisäksi tukioppilaat ovat mukana järjestämässä koko yläkoulun yhteistä toimintaa.

Petäjaveden yläaste on mukana Kiusaamisen vastaisessa toiminnassa eli KiVa Koulu toimenpideohjelmassa. KiVa Koulu -toiminnan avulla pyritään ennalta ehkäisemään kiusaamista ja luomaan koko kouluyhteisöä sitouttavaa toimintakulttuuria, jossa kannustetaan asialliseen käyttäytymiseen ja toisten ihmisten huomioimiseen. KiVa-oppitunteja pidetään pitkin lukuvuotta painotetusti 7. luokan oppilaille. Tunneilla opitaan keinoja, joilla voidaan vastustaa kiusaamista. Koulussamme toimii myös koulun aikuisista koostuva KiVa-tiimi, joka selvittää yhteistyössä luokanohjaajan kanssa esiin tulevia kiusaamistapauksia. Koko koulun henkilökunta on perehtynyt KiVa Koulu -ohjelman toteuttamiseen ja kiusaamistapausten selvittämiseen. Yläkoulussa tehdään säännöllisesti kyselyitä, joilla seurataan kiusaamistilannetta.

Yläasteella toimii 8–9. luokkalaisille joustavan opetuksen pienryhmä. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on perusopetuksen tehtävää jatkaen tukea opiskelijan kasvua ja kehitystä. Opiskelussa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa, opetusjärjestelyjen ollessa joustavia ja yksilöllisiä. Opiskelussa vuorottelevat lähiopetus ja työssä oppiminen. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä, ehkäistä syrjäytymistä ja vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa.

Oppilashuoltopalveluiden kokonaistarvetta arvioitaessa mittareina käytetään muun muassa KiVa-koulu- ja kouluterveyskyselyn raportteja sekä käytettyjen oppilashuollon palvelujen määrää. Palvelutarpeen arviointiin voidaan käyttää omia mittareita (esim. hyvinvointikyselyt Wilman/Peda.netin kautta). Arvioinnin toteuttavat kunnan oppilashuollon ohjausryhmä sekä koulukohtainen oppilashuoltoryhmä.

Kouluterveydenhoidon tehtävänä on edistää oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä yhteistyössä huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa. Kouluterveydenhoidon runko muodostuu vuosittaisista terveystarkastuksista. Laajat terveystarkastukset tehdään ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Näihin tarkastuksiin kuuluvat oppilaan tarkastuksen lisäksi vanhempien tapaaminen sekä lääkärintarkastus.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu koulun lukuvuosisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Sitä johtaa koulun oppilashuollosta vastaava henkilö ja ryhmään kuuluvat koulun rehtori, apulaisrehtori, erityisopettajat, opinto-ohjaaja, oppilaskunnanohjaaja, oppilashuoltohenkilöstö sekä oppilaskunnan ja huoltajien edustajat. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on edistää kouluyhteisön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä hyvinvointia tukevia yhteisiä käytäntöjä. Tätä kehittämistyötä palvelevat mm. kouluterveyskyselyjen koulukohtaiset tulokset, ympäristön terveystarkastukset sekä laajojen terveystarkastusten yhteenvedot.

Lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä ohjaa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma. Sen pohjalta perustettu Mammutti-ryhmä kokoontuu kolme kertaa vuodessa pohtimaan lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Siihen on kutsuttu edustajia kouluista, terveydenhuollosta, sosiaalitoimesta, kirjastosta, vapaa-aikatoimesta, työllisyyspalveluista, poliisista, seurakunnasta ja järjestöistä. Ryhmä suunnittelee ja seuraa lasten ja nuorten hyvinvointipalveluja ja niiden toteutumista.

LUKIO

Petäjaveden lukion arvot perustuvat lukion opetussuunnitelman perusteissa esitettyyn arvopohjaan, jota tarkentaa ja täydentää opiskelija- ja opettajakunnan yhteinen visio siitä, millainen on lukiostamme valmistuva ylioppilas. Visiomme mukaan hän on ihmisenä sivistynyt, hyvinvoiva ja tasapainoinen, elämänmyönteinen ja avarakatseinen. Hänellä on laaja yleissivistys mutta myös syventävää tietoa useilta tieteenoilta. Hän osaa tehdä luontevasti yhteistyötä erilaisten ihmisten kanssa ja viestiä rakentavasti, soveltaa omaksumaansa tietoa ja ajatella kriittisesti. Hänellä on hyvät arjenhallintataidot ja hän osaa ohjata omaa oppimistaan. Hän arvostaa tietoa ja koulutusta, on sinnikäs ja suhtautuu myönteisesti tulevaisuuteen.

Hän on suvaitsevainen ja osaa asettua toisen ihmisen asemaan. Tämän vision toteutumiseen pyritään Petäjäveden lukiossa kehittämällä lukion toimintakulttuuria ja -ympäristöä siten, että se mahdollistaa vision toteutumiseen. Yhteistä arvopohjaa tarkennetaan säännöllisesti arvokyselyiden -ja keskustelujen pohjalta.

Petäjäveden lukio toimii samoissa tiloissa Petäjäveden yläkoulun kanssa, mikä rikastuttaa toimintakulttuuriamme ja antaa monenlaisia mahdollisuuksia eri koulumuotojen yhteistyöhön. Osaltaan tämä luo pohjaa luonnolliselle siirtymälle peruskoulusta toiselle asteelle tutussa, turvallisessa ympäristössä.

Panostamme opiskelijoidemme hyvinvointiin. Koulupäivien aikataulu suunnitellaan niin, että palautuminen ja virkistymisen oppituntien välissä olisi mahdollista. Opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan varaamalla päivään kiireetön ruokailuhetki terveellisen kouluruoan äärellä. Aamuisin opiskelijoille on tarjolla aamupuuro, ja lisäksi iltapäivisin pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään välipalatarjoilu.

Petäjäveden lukiossa oppimisen tuki nähdään koko opetushenkilöstön tehtävänä. Lukio-opintojen alkaessa ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja kertovat erilaisten tukitoimien saatavuudesta opiskelijoille. Huoltajille asiasta tiedotetaan sähköisen opiskelijarekisterin (Wilma) välityksellä, lukion kotisivuilla sekä vanhempainillassa. Lukio-opintojen alkuun sijoittuvat opintojaksot Minä lukiolaisena (TO1) ja Lukiolaisen hyvinvointi (TO2) tukevat mm. opiskelu- ja elämönhallintataitojen kehittymistä. Lisäksi esimerkiksi ruotsin ja englannin nivelkurssit (RUB9V ja EN10V) on suunniteltu ennakkoivaksi tueksi niille, joille kielten opiskelu on ollut peruskoulussa haastavaa. Kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat myös lukivaikeutta kartoittavaan alkuseulontaan. Tuki lukion alussa voi perustua myös opiskelijan edellisestä oppilaitoksesta saatavaan ns. niveltietoon.

Lukiolaisen hyvinvointi -opintojakson tavoitteina ovat opiskelijan hyvinvointiosaamisen lisääntyminen, tutustuminen uusiin opiskelutovereihin ja ryhmäytyminen sekä lukiolaisen arjenhallintataidot. Keskeisiä sisältöjä ovat psyykinen hyvinvointi, liikunta ja fyysinen hyvinvointi, ravinto, uni, päihteet, arjenhallinta ja ryhmänohjaus. Opintojakson sisällöt tähtäävät laaja-alaisesti opiskelijan hyvinvoinnin lisäämiseen. Opiskelijan hyvinvointiosaaminen lisääntyy arjenhallinnan sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osa-alueilla. Opiskelijan tunne- ja empatiataidot kehittyvät opintojaksolla. Opintojaksolla toimitaan paljon ryhmässä, jolloin opiskelijan sosiaaliset taidot, yhteistyökyky sekä yhdessä oppimisen taidot kehittyvät.

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

3 Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät palvelut

"Kirjastoauto" Kirppa Toinilassa kuva: Heli Laitinen

KOULUJEN KERHOTOIMINTA PETÄJÄVEDEN KUNNASSA

Koulujen kerhotoimintaa rahoitetaan Petäjävvedellä sekä Harrastamisen Suomen mallin että Opetushallituksen kerhojen kehittämisrahan ja näihin avustuksiin liittyvien kunnan omarahoitusosuuksien turvin.

Harrastamisen Suomen mallin rahoitusta Petäjävveden kunta on saanut seuraavasti

2023 – 2024 40 000 euroa, 2024 – 2025 35 000 euroa ja vuodelle 2025 – 2026 36 000 euroa.

Kerhotoiminnan kehittämisen avustusta

2023 – 2024 10 000 euroa ja 2024 – 2025 7 000 euroa.

Ohjausryhmässä on edustaja joka koululta sekä vapaa-aikatoimesta.

Kerhotoiminnan konkreettisesti järjestää kerhokoordinoija, joka hoitaa kerhojen juoksevat asiat myös kerhokauden aikana. Kerhokoordinoija osallistuu myös alueellisiin Harrastamisen Suomen Mallin koordinaattoritapaamisiin. Kerhokoordinoijan työhön on jyvitetty koulunkäynninohjaajan työaikaa 0,2 henkilötyövuotta. Kerhojen vetäjät ovat oman alansa taitajia joko ammattinsa tai harrastuneisuutensa kautta.

Kerhotarjonta on pyritty pitämään jokaisella koululla monipuolisena, jotta kaikille löytyisi mieluinen, ilmainen harrastus koulupäivien yhteyteen. Kerhotoiveita pyritään kartoittamaan koululaisilta jokakeväisin kyselyin ja herkällä korvalla kuuntelemalla ja trendejäkin seuraamalla.

Kerhotarjonta kouluittain 2025 – 2026

Kirkonkylän koulu

Pöytätennis, kädentaidot, käsityökerho, jaliskerho, metsästysammunta, frisbeegolfkerho, teatteri/näyttämötaistelu, toinilan kuviskerho, säbäkerho, Quan dao Kung Fu, draamaryhmä, Riikan liikka, kokkikerho, musakerho ja Minecraft -etäpelikerho

Kintauden koulu

Palloilukerho, tiedekerho, metsästysammunta, kuviskerho, askartelukerho, kuviskerho, liikkakerho ja Minecraft -etäpelikerho

Yläkoulu

Pöytätennis, kuntosali, kuvataidepaja, teatteri/näyttämötaistelu, metsästysammunta, draamaryhmä, Quan dao Kung Fu ja vaellusryhmä Feenixin kilta

Kerhoihin osallistuminen kouluittain

	Kintaus (oppilaita n. 80)	Kirkonkylän koulu (oppilaita n. 170)	Yläaste (oppilaita n. 150)
2023-2024		124	28

2024-2025	57	110	29
2025-2026	63	108	28

Lasten ja nuorten harrastaminen ja kerhoihin osallistuminen alkaa vähentyä viidennen ja kuudennen luokan aikana, kun lähestytään yläasteikää. Tämän ilmiön ehkäisyyn etsitään vastauksia valtakunnallisesti Harrastamisen Suomen Mallin hankkeiden ja tutkimuksenkin kautta ja tähän tulisi panostaa myös meillä Petäjävedellä. Tavoitteita ja toimenpiteitä voisi miettiä yhdessä koulunuorisotyön kanssa ja hyödyntää myös Harrastamisen Suomen Mallin materiaalipankin vinkkejä.

Erityislasten ja -nuorten harrastaminen vaatii usein erityisjärjestelyjä. Harrastaminen oman ikäisten kanssa on kuitenkin tärkeää omaan ikäluokkaan ja yhteiskuntaan kiinnittymisen ja osallisuuden kokemuksen vuoksi. Koulun kerhojen tulisi tarjota myös tuen tarpeisille lapsille ammattitaitoisesti tuettu ja turvallinen harrastusympäristö. Tähän voisimme pyrkiä kerhojen ohjaajia kouluttamalla ja tarjoamalla oppilaan tuntevan ohjaajan kerhoon avuksi. Apuohjaajien kohdalla Petäjävedellä on näin toimittukin ja tätä toimintaa tulee jatkaa.

Yläkouluikäisten tuen tarpeisten nuorten kanssa voisi koulun harrastusryhmiin lähteä tutustumaan ja tarjota kokeilevaa harrastustoimintaa yksilötasollakin.

KIRJASTO

Kirjasto ja lukeminen tuottavat sekä edistävät hyvinvointia ja terveyttä.

Kuntalain § 1 toteaa:

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kulttuurilla on keskeinen rooli väestön hyvinvoinnista puhuttaessa. Petäjäveden kulttuuritarjonta on monipuolista ja se sisältää myös kirjastotoiminnan.

Kirjastolain § 6 kertoo, että yleisen kirjaston tehtävänä on:

1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastolain tehtävät täytettäessä kunnassa edistetään samalla myös kuntalaisten hyvinvointia.

Kansalliskirjasto toteutti käyttäjäkyselyn, jossa kartoitettiin kirjastopalvelujen käyttöä ja asiakastytyväisyyttä sekä kirjaston merkitystä kirjastonkäyttäjille. Tuloksissa todetaan kirjastolain hengessä, että kirjasto on paitsi auttanut löytämään tietoa, parantanut tietoteknisiä valmiuksia ja tukenut lukemis- ja kulttuuriharrastusta, niin myös tarjonnut virikkeitä vapaa-aikaan, lisännyt sosiaalisia kontakteja ja parantanut elämänlaatua.

Kun puhutaan kirjastosta ja lukemisen edistämisestä, kysymystä tarkastellaan yleensä lasten ja nuorten näkökulmasta ja lähinnä koulun ja kirjaston yhteistyön kehittämisenä. Kirjasto ja kirjaston ja koulun yhteistyö on tärkeää ja se edistää lukutaitoa ja ehkäisee (lukutaidon ja yleistä) eriarvoistumista. Lukutaito ehkäisee syrjäytymistä ja syrjäytymisen väheneminen taas lisää hyvinvointia. Yhteistyö koulujen ja myös päiväkotien kanssa on Petäjävedellä vilkasta.

Kirjastovierailujen ja kirjastonkäytön opetuksen lisäksi pidetään mm. satutunteja, lukudiplomijuhlia ja toimitetaan kirjalaatikoita kouluille ja päiväkodeille.

Kirjasto toimiikin siis kuntalaisten arjen kulttuurielämysten tuottajana päivittäin. Laajojen aukioloaikojen ja omatoimiasioinnin myötä palvelut ovat kaikkien saavutettavissa joka päivä 9-21.

KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMA 2025-2029

Petäjäveden kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma 2025–2029 linjaa, miten taide ja kulttuuri ovat järjestelmällisesti osa lasten ja nuorten arkea varhaiskasvatuksesta lukioon. Suunnitelman tavoitteena on edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, osallisuutta, luovuutta ja identiteetin rakentumista kulttuuristen kokemusten avulla .

Kulttuurikasvatus nähdään Petäjävedellä perusoikeutena: jokaisella lapsella ja nuorella tulee olla tasavertainen mahdollisuus kohdata taidetta ja kulttuuria riippumatta taustasta, asuinpaikasta tai perheen resursseista. Kulttuuri tukee oppimista, tunneilmaisua, yhteisöllisyyttä ja mielen hyvinvointia sekä vahvistaa kuulumisen tunnetta paikalliseen yhteisöön.

Suunnitelma rakentuu ikäkausittain eteneväksi kulttuuripoluksi, jossa lapset ja nuoret tutustuvat monipuolisesti eri taiteen ja kulttuurin muotoihin, kuten kirjallisuuteen, musiikkiin, teatteriin, kuvataiteeseen, arkkitehtuuriin ja paikalliseen kulttuuriperintöön. Keskeisiä toimintaympäristöjä ovat muun muassa kirjasto, Vanha kirkko, Taidetila Toinila, koulut ja päiväkodit sekä erilaiset kulttuuritapahtumat.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutus perustuu laajaan yhteistyöhön koulujen, varhaiskasvatuksen, kulttuuripalvelujen, paikallisten taiteilijoiden, järjestöjen ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. Suunnitelma tukee myös paikallista kulttuurielämää ja tekee siitä lapsille ja nuorille saavutettavaa.

Kokonaisuutena kulttuurikasvatussuunnitelma vahvistaa Petäjävedellä lasten ja nuorten hyvinvointia tarjoamalla merkityksellisiä elämyksiä, mahdollisuuksia itseilmaisuuksiin sekä kokemuksia osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Se täydentää liikunnallista ja sosiaalista hyvinvointityötä ja tukee lasten ja nuorten tasapainoista kasvua ja kehitystä.

[Kulttuurikasvatussuunnitelma 2025-2029](#)

(https://www.petajavesi.fi/images/Kulttuurikasvatussuunnitelma/Kulttuurikasvatussuunnitelma_2025_2029.pdf)

PERHEKESKUS

Petäjävedellä Perhekeskus sijaitsee keskeisesti Kulttuurikeskuksen toisessa kerroksessa. Perhekeskus toimii lähipalveluperiaatteella, eli asiakas saa tarvitsemansa avun ja tuen fyysisesti lähellä omaa arkiympäristöään, verkostomaisena ja jalkautuvana toimintana. Perhekeskustoimintamalli koostaa yhteen perheiden arjen verkostot ja lapsiperheiden hyvinvointia, terveyttä, kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen ja hoidon palveluja, mm. Keski-Suomen Hyvinvointialueen puhe- ja toimintaterapeutit sekä perheneuvolan palvelut asiakastapaamisineen. Monitoimijat -tiimi kokoontuu kuukausittain Perhekeskuksen kahvihuoneessa, koostaen yhteen lapsiperhepalveluiden tuottajat Petäjävedellä, yli hallintorajojen. Tiimi toimii tarvittaessa myös kuntoutustyöryhmänä.

Petäjäveden kunnan varhaiskasvatus, Olkkari, tarjoaa kotihoitossa oleville perheille myös avointa toimintaa, vertaistukea, kohtaamispaikan sekä ohjauksen varhaisen tuen ja hoidon palveluihin. Vanhemmat ja perheet saavat tukea vanhemmuuteen varhain, matalalla kynnyksellä sekä oikea-aikaisesti.

Kolmannen sektorin toimijat tarjoavat perheille avointa toimintaa perhekerhojen muodossa, aktiivisimpana Petäjäveden Seurakunnan iltaperhekerho ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Petäjäveden osaston perhekahvila.

Petäjäveden perhekeskuksen asiakaskäynnit, kaikki käynnit yhteensä 2024:

- tammikuu 171
- helmikuu 269
- maaliskuu 232
- huhtikuu 241
- toukokuu 221
- kesäkuu 29
- heinäkuu 19
- elokuu 247
- syyskuu 326
- lokakuu 323
- marraskuu 207
- joulukuu 106

Petäjäveden perhekeskuksen asiakaskäynnit, kaikki käynnit yhteensä 2025:

- tammikuu 222
- helmikuu 175
- maaliskuu 194
- huhtikuu 202
- toukokuu 168
- heinäkuu 48
- elokuu 132
- syyskuu 163

AVOIN VARHAISKASVATUS, OLKKARI

Avointa varhaiskasvatusta järjestetään Petäjäveden Perhekeskuksella kaksi kertaa viikossa, ja se on suunnattu kaikenikäisille kotihoitossa oleville lapsille ja heidän perheilleen. Avoimen varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja rikastaa perheen arjen verkostoja sekä tuoda varhaisentuen palvelut tutuiksi arjessa. Avoimen päiväkodin toiminnassa on mukana säännöllisesti varhaiskasvatuksen erityisopettaja, jolloin tarvittavaa tukea kasvuun ja kehitykseen saadaan jalkautettua koteihin asti. Lisäksi asiakkaille tarjotaan arjen tukitoimena ilmainen ruokailu koulun ruokalassa, Masuunissa.

NUORISOPALVELUT

Petäjävedellä työskentelee vakituisesti yksi nuoriso-ohjaaja. Elokuussa 2025 – heinäkuussa 2026 kunnassa on lisäksi hankkeen kautta koulunuorisotyöntekijä, joka toimii 5. – 9.-luokkalaisten parissa. Nuorisotalo Feenix sijaitsee aivan yläkoulun tuntumassa. Vuonna 2024 nuorisotalotoimintaa tiloilla oli kahdesti viikossa

3-6.-luokkalaisille ja kolmena päivänä viikossa tila oli avoinna yli 13-vuotiaille. Ala-asteen avoimissa kävijämäärät pyörivät keskimäärin 35 lapsen tuntumassa. Arkisin isompien nuorten illoissa oli keskimäärin 15 kävijää ja perjantai-iltaisain keskimäärin 50 kävijää. Nuorten iltojen valvontavuoroissa työllistettiin myös kolme petäjävetistä nuorta apuvalvojina. Nuorisopalveluiden puolesta oli ohjaaja mukana myös kintauden lasten peli-illoissa. Nuorisotalotoiminnan lisäksi nuorisopalvelut osallistuu yhteisölliseen toimintaan kaikilla kunnan kolmella koululla sekä järjestää leiri- ja retkitoimintaa ja toimii myös nuorisovaltuuston ohjaajana. Kolmannen sektorin toimijat ovat merkittävä yhteistyötaho nuorisopalveluille.

ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisiin palveluihin ja muun tuen piiriin, joilla edistetään nuoren kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille (Nuorisolaki 1285/2016).

Palvelu on suunnattu 15–28-vuotiaille nuorille ja sitä rahoitetaan Aluehallintoviraston myöntämällä valtionavustuksella. Vuoden 2024 alusta etsivää nuorisotyötä on alettu järjestämään Petäjäveden, Uuraisten ja Multian kuntayhteistyönä. Hallintokuntana toimii Petäjävesi ja palvelun tuottamiseen kuntien alueella on resursoitu kaksi henkilötyövuotta. Ensisijainen kohderyhmä on työ- ja koulutuselämän ulkopuolelle jääneet nuoret, mutta tukea tarjotaan kaikille nuorille. Petäjävedellä 15–28-vuotiaiden nuorten osuus väestöstä vuonna 2024 oli 12,1 %, eli 431 nuorta. Arvio syrjäytymisriskissä olevista nuorista vuonna 2023 oli 62 nuorta.

Asiakkaat ohjautuivat etsivään nuorisotyöhön mm. peruskoulusta, työllisyysalueelta, hyvinvointialueelta, toisen asteen oppilaitoksista ja vanhempien sekä nuorten suorien yhteydenottojen kautta. Etsivässä nuorisotyössä asiakkuudet ovat usein pitkiä kasaantuneiden haasteiden vuoksi. Ohjaaminen keskittyi sosiaaliseen vahvistamiseen, kuten arjen- ja elämänhallinnan kysymyksiin, harrastuksiin ja vapaa-aikaan sekä nuoren omien vahvuuksien löytämiseen. Siirtymävaiheiden ohjauksessa keskiössä olivat opiskelu- ja työelämäasiat, kutsunnat ja varusmiespalvelu, palveluihin pääseminen sekä itsenäiseen asumiseen ja taloudenhallintaan liittyvä tuki. Etsivä nuorisotyö tekee monialaista yhteistyötä alueen verkostojen kanssa.

SEURAKUNTA

Petäjäveden seurakunta tukee kaikenikäisten kuntalaisten sosiaalista ja hengellistä hyvinvointia erilaisten kerhojen ja toimintojen kautta. Näistä esimerkkinä mm. lapsiperheiden iltaperhekerho, alakouluikäisten toiminnalliset Kids' illat, kehitysvammaisille sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujille suunnattu Lurina-kerho, eri-ikäisten kuorot sekä Ystävän pysäkki, joka on kaikille avoin, yhteisöllinen viikottainen ruokailutapahtuma.

Monet tapahtumat toteutetaan seurakunnassa vapaaehtoisvoimin. Vapaaehtoiset lisäävät osaltaan hyvinvointia mahdollistaessaan toimintoja, mutta myös vapaaehtoistyö itsessään on hyvinvointia lisäävää.

Ihmisten taloudellisen tilanteen kiristyminen on näkynyt viime vuosina erityisesti seurakunnan diakoniatyössä asiakasmäärän kasvuna. Taloudellisen hyvinvoinnin tukeminen on osa diakoniatyötä.

Asiakaskontaktien lukumäärä vuonna 2024 387, joista eri asiakkaita 141 (vuonna 2023 298 ja 127). Taloudellisia avustuksia vuonna 2024 308 kappaletta (vuonna 2023 245kpl)

Valtakunnallisilta avustusjärjestöiltä saadun avun lisäksi yksityisten henkilöiden, paikallisten yhdistysten ja yhteisöiden sekä järjestöiden lahjoitusten avulla voidaan seurakunnan diakoniatyön kautta helpottaa perheiden ja yksilöiden taloudellista selviytymistä ja sitä kautta myös lisätä hyvinvointia kunnassa.

TAIDETILA TOINILA

Taidetila Toinila tarjoaa maksuttomia harrastusmahdollisuuksia ja monipuolisia kulttuuritapahtumia, joissa erityinen painotus on lastenkulttuurissa. Tapahtumat ja näyttelyt ovat kuitenkin suunnattu kaikenikäisille. Toiminnassa korostuvat kestävä kehityksen periaatteet, ja tapahtumia järjestetään toukokuusta joulukuuhun.

Vuoden aikana Toinilassa on nähty lasten taidenäyttelyitä, kuratoituja nykytaidenäyttelyitä, harrastelijataiteilijoiden näyttelyitä, taidetyöpajoja, avajaistapahtumia sekä ToiniLIGHT-valotapahtuma. Lisäksi taidepolku ja ympäristötaide ovat tärkeitä osia toimintaa. Yhteistyö paikallisten koulujen ja nuorisotoimen kanssa on aktiivista.

Toinila viettää ensi vuonna 15-vuotisjuhlavuotta, ja toimintaa olisi hyvä kehittää sekä panostaa erityisesti tähän juhlaotteeseen.

Kävijämääriä ja osallistumista vuonna 2025:

- Koululaisten taidenäyttely toukokuussa: 200 kävijää
- Kesänäyttely UI UI HAIHATUS heinäkuussa: 180 kävijää
- ELONKEHRÄ – Jyväskylän taiteilijaseuran puheenjohtajien näyttely elo–syyskuussa: 200 kävijää
- Lasten taidenäyttely syys–lokakuussa: 140 kävijää
- ToiniLIGHT marraskuussa: noin 300 kävijää

Lisäksi Toinila toimii aktiivisena harrastus- ja työpajaympäristönä:

- Kahden koulun kuvataidekerhon viikoittaiset kokoontumiset syys–lokakuussa (noin 10 osallistujaa / kerta)

- Kesäkuun ympäristötaidepajat: 20 osallistujaa
- Heinäkuun yhteisötaidepajat: 20 osallistujaa
- Nuorten betoniveistospajat elokuussa: 5–10 osallistujaa per kerta

Toiminta edistää kuntalaisten kulttuurista hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja taidekasvatusta läpi vuoden.

PETÄJÄVEDEN PETÄJÄISET RY

Petäjäveden Petäjäiset ry toimii urheilun yleisseurana, jonka tavoitteena on tarjota monipuolisia ja edullisia liikuntamahdollisuuksia kaikenikäisille ja eri taitotasoilla oleville harrastajille. Seura panostaa erityisesti lasten ja nuorten liikuttamiseen, mutta tarjoaa myös matalan kynnyksen harrasteryhmiä aikuisille. Toiminta perustuu pitkälti vapaaehtoisten ja talkoovoimin tehtyyn työhön, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja luo onnistumisen kokemuksia.

Suurin jaosto on jalkapallo, jossa on vuonna 2025 viisi aktiivista junioriryhmää aina perhefutiksesta 11–12-vuotiaisiin. Lisäksi seuralla on naisten ja miesten edustusjoukkueet sekä harrasteryhmiä aikuisille (aikuisfutis ja kuntofutis). Jalkapallojaosto on pyrkinyt pitämään harrastamisen kustannukset kohtuullisina, jotta jokaisella petäjävetisellä olisi mahdollisuus osallistua toimintaan.

Vuonna 2025 cheerleading vakiintui omaksi jaostokseen. Laji on kerännyt nopeasti harrastajia ja keskittyy turvalliseen akrobatia- ja stuntiharjoitteluun. Cheer-joukkueet ovat esiintyneet eri urheilutapahtumissa ja valmistautuvat valtakunnallisiin kilpailuihin.

Myös lentopallojaosto on kasvanut merkittävästi. Jaostolla on viisi joukkuetta sarjatoiminnassa sekä lentopallokoulu ja kuntolentistoimintaa. Vuonna 2025–2026 joukkueiden määrä lisääntyi edelleen ja uusia harrastajia on tullut kaikista ikäryhmistä. Seura on saanut valtakunnallista tunnustusta: Lentopalloliitto palkitsi Petäjäiset yhtenä seuroista, joissa pelipassien määrä kasvoi eniten (yleissarjassa 10. sija ja mini-ikäisten sarjassa 17. sija).

Toiminnan laajuutta kuvaavat harrastajamäärät: cheerleadingin harrastajamäärä on kasvanut vuodessa 20:stä noin 60:een, jalkapallossa on liikkunut säännöllisesti yli 200 henkilöä vuosina 2023–2025 ja Kyläseppä Cupissa pelaa vuosittain noin 450 lasta. Lentopallossa harrastaa noin 70 lasta ja aikuista. Vuonna 2025 seuralla oli yhteensä 407 jäsentä.

Seuran toiminnassa korostuvat yhteisöllisyys, vapaaehtoistyön merkitys sekä mahdollisuus liikkua matalalla kynnyksellä. Yksi kehittämiskohde on lasten liikkumattomuuden ja yksipuolisen liikkumisen haaste, johon seura haluaa yhdessä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa etsiä ratkaisuja esimerkiksi pihapelikulttuurin ja muiden matalan kynnyksen liikkumismuotojen kautta.

PETÄJÄVEDEN TEMPO RY

Petäjäveden Tempo ry järjestää kehonhuoltoon, lihaskuntoon ja liikkuvuuteen liittyvää toimintaa Petäjävedellä kaikille ikään ja sukupuoleen katsomatta. Aikuisille ja nuorille suunnattu tarjonta sisältää mm. matalan kynnyksen jumppaa, joogaa, kahvakuulaa sekä kehonhallintaa ja -huoltoa. Lapsille ja nuorille tarjotaan nassikkapainia sekä vanhempi-lapsi -painia ja tanssia.

PETÄJÄVEDEN KUNNAN TEKNINEN TOIMI

Petäjäveden kunnassa on lasten leikkikenttiä eri asuinalueilla. Virallisia leikkikenttiä on 6 (Halkokangas, Kapakallio, Kintaus, Litma, Miilulampi, ja Olkkolanrinne) ja niiden lisäksi päiväkotien ja koulujen yhteydessä on omat leikkikenttäalueet. Leikkikenttiä hallinnoi ja hoitaa kuntarakennepalvelut.

Sisäliikuntatiloja ovat

Kulttuurikeskuksen liikuntasali (518m²)
Lento-, kori- ja sulkapallo, tennis, sähkö yms. pallopelit.

Kulttuurikeskuksen kuntosali (167m²)
Miilutie 4, 41900 Petäjävesi
arkisin klo 6.00–21.00
la ja su klo 6.00–19.30

Kirkonkylän koulun liikuntasali (300m²)

Kintauden koulun liikuntasali (270m² + 30m² näyttämö).

Ulkoliikuntapaikkoja ovat:

Miilulammen jääkiekkokaukalo/pallokenttä
- kivituhkapintainen 40x90m pallokenttä
- talvella valaistu jääkiekkokaukalo 30x60m ja vapaaluistelualue 40x30m
- huoltorakennus; pukuhuoneet, sauna ja kalustovarastot

Miilulammen tekonurmikenttä
- koko 55x95m
- valaistu

Kirkonkylän urheilukenttä

- punamurska juoksurata 350m
- kivituhkapintainen pallokenttä 60x90m
- huoltorakennus; pukuhuoneet ja kalustovarasto

Kintauden koulun pallokenttä

- kivituhkapintainen pallokenttä 30x55m
- talvella valaistu jääkiekkorata ja vapaaluistelualue
- huoltorakennus; pukuhuone ja välinevarasto

Miilulammen tenniskentät

os. Miilutie 3, 41900 Petäjävesi

- kaksi Plexipave-pinnoitettua kenttää

Beachvolley-kentät

Kentät sijaitsevat kirkonkylällä Kirveslahden venesatamassa ja Kintaudella uimarannalla.

Ulkokuntosali

Ulkokuntosalilta Kettulanvuorelta löytyy laitteita koko kehon kokonaisvaltaiseen harjoitteluun. Harjoittelu on maksutonta ja liikuntapaikka on käytössä ympäri vuorokauden.

Frisbeegolf-rata

Petäjäveden frisbeegolf-rata sijaitsee urheilukentän sekä Kettulanvuoren maastossa latupohjalla. Rata käy niin aloittelijoille kuin kovemmillekin heittäjille. 18-väyläisen radan pituus on noin 3 km. Metsäinen ja mukavasti korkeuseroja omaava maasto tarjoaa heittäjille sopivasti haasteita.

Luontokohteet ja retkeily

Tampinkierros

Tampinkierros sijaitsee Petäjäveden lounaisosassa. Luontopolulla voi kokea luonnonrauhaa, erämaatumelmia sekä kiireettömiä hetkiä Teerijärvensuon luonnonsuojelualueella.

Karhunahas

Karhunahas sijaitsee Töysänperällä aivan Petäjäveden luoteiskulmassa Multian kunnan rajalla. Se on rauhoitettu luonnonkaunis ja jylhä aarnialue, joka koostuu rotkokanjonista ja sen pohjalla virtaavasta joesta suvantoineen. Alueen ympäristö on edelleen varsin luonnontilaista.

Syrjäharjun retkipolut

Syrjäharju sijaitsee Pengerjoen kylällä Petäjävedeltä noin 8 km Multialle päin. Syrjäharju on syntynyt noin 10 000 vuotta sitten maajään sulamisvesien muovaavana seitsemän kilometriä pitkäksi harjumuodostelmaksi. Harjun lakipiste on 150 metriä merenpinnasta.

Töllin taival - kävely- ja polkupyöräreitti Jämsänveden ympäri

Töllin Taival on Petäjäveden keskustasta lähtevä noin 12 km pitkä kävely- tai polkupyöräreitti Jämsänveden ympäri.

Wanhan Witosen melontareitti

75 km pitkä melontareitti Petäjävedeltä Jämsään.

ULKOILUREITIT JA LADUT

Kettulanvuoren ulkoilualue

1 km ja 4 km on helppoa ja valaistua latua.

2,5 km ja 5 km on vaativaa ja valaistua latua.

6 km vaativaa ja osittain valaistua latua.

Pakolan reitti

Perinteisen ja vapaan tyylin latu, ei valaistu. Maastoltaan tasainen ja helppo retkilatu n. 10 km.

Reppulenkki

Perinteisen tyylin retkilatu n. 20 km, ei valaistu. Reitti ajetaan sääolosuhteiden salliessa.

UIMARANNAT

Kunnan ylläpitämät uimarannat ovat Kirkonkylän uimala ja Kintauden uimaranta.

SOVELTAVA LIIKUNTA

Soveltava liikunta on tarkoitettu henkilöille, joilla on vamman, sairauden, toimintakyvyn heikentymisen tai sosiaalisen tilanteen vuoksi vaikea osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntaa sovelletaan tunnistamalla ja huomioimalla osallistujien yksilölliset tarpeet ja tavoitteet. Liikuntatuokioiden sisällöt muokataan osallistujien toimintakyvyn mukaan ja toiminnassa hyödynnetään mm. liikuntalajien soveltavia versioita.

Keuruulla ja Petäjävedellä on yhteinen soveltavan liikunnan ohjaaja.

LIIKUNTANEUVONTA

Liikuntaneuvonta on maksuton palvelu Petäjäveden kuntalaisille, jotka liikkuvat terveystensä kannalta liian vähän ja tarvitsevat tukea liikunnan lisäämiseen tai aloitukseen. Liikuntaneuvontaan voi ohjautua terveydenhuollon ammattilaisen kautta tai ottamalla itse yhteyttä liikuntaneuvojaan.

Liikuntaneuvonnassa kartoitetaan asiakkaan lähtötilanne, tavoitteet ja toiveet, joiden pohjalta luodaan suunnitelma liikunnan aloittamiseen tai lisäämiseen. Tapaamisissa voidaan esimerkiksi tutustua eri liikuntamuotoihin tai Petäjäveden harrastusmahdollisuuksiin yhdessä liikuntaneuvojan kanssa. Tapaamiset järjestetään Petäjäveden perhekeskuksessa ja liikuntapaikoissa. Tapaaminen kestää noin 45-60 minuuttia.

Liikuntaneuvonta sisältää

- 1-5 tapaamista tarpeen mukaan
- alkukartoituksen
- henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman
- vapaaehtoiset alku- ja loppumittaukset

Keuruulla ja Petäjävedellä on yhteinen liikuntaneuvoja.

4 Lastensuojelun ja opiskeluhoollon ehkäisevä ja yksilökohtainen työ

Keski-Suomen hyvinvointialueen lastensuojelu ja oppilashuolto Petäjävedellä

Palveluiden kokonaisuus ja periaatteet

Keski-Suomen hyvinvointialue vastaa lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalveluista, joihin kuuluvat mm. lastensuojelu, perhesosiaalityö ja perhekeskustoiminta sekä oppilas- ja opiskeluhoollon palvelut (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut). Palveluiden tavoitteena on varhainen tuki, yhdenvertaiset lähipalvelut sekä monialainen yhteistyö perheiden, koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

1) Lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalipalvelut

Mitä lastensuojelu ja lapsiperheiden sosiaalityö käytännössä tarkoittavat?

Hyvaksin lastensuojelu kattaa tuen ja turvan järjestämisen tilanteissa, joissa lapsen kasvu ja hyvinvointi ovat vaarassa. Tukea toteutetaan vaihteittain – ensisijaisesti varhaisen tuen palveluina ja perhesosiaaliryöstöä, ja tarvittaessa lastensuojelun asiakkuutena (avohuolto, kiireelliset toimet, sijaishuolto). (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Miten palveluihin ohjaututaan?

Lasten, nuorten ja perheiden tuen tarpeesta voi olla yhteydessä hyvinvointialueen palveluihin matalalla kynnyksellä; lisäksi huolesta lapsen tilanteesta voidaan tehdä lastensuojeluilmoitus tai sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto. Hyvaks ohjeistaa toimimaan kiireellisissä tilanteissa aina viipymättä ja käyttämään sosiaali- ja kriisipäivystystä virka-ajan ulkopuolella. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Kiireellinen apu: sosiaali- ja kriisipäivystys

Hyvaksin sosiaali- ja kriisipäivystys antaa akuuttia apua ympäri vuorokauden ja on keskeinen kanava myös kiireellisissä lastensuojeluasioissa. Päivystysnumero on 014 266 0149 (häätätilanteessa 112). (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Petäjäveden palvelut ja Läntisen Keski-Suomen toimintatapa

Petäjäveden perhekeskustoiminta (lähipalveluperiaate)

Petäjävedellä perhekeskustoiminta kokoa palveluja ja tukea perheiden arkeen sekä mahdollistaa myös eri ammattilaisten asiakastapaamisia ajanvarauksella. Vaikka perhekeskus on Petäjävedellä kunnan tuottamaa toimintaa, on Petäjäveden perhekeskus Läntisen Keski-Suomen perhekeskusalueeseen, jonka päätoimipiste on Keuruulla, Seipon perhekeskuksessa. Petäjäveden perhekeskuksessa toimii myös moniammatillinen työryhmä (monitoimijat), joka kokoontuu säännöllisesti perheiden asioiden äärelle.

Petäjäveden sosiaalitoimisto ja lastensuojelun avohuollon yhteydet

Petäjävedellä lapsiperheiden sosiaaliryöstön ja lastensuojelun asiointi kytkeytyy Petäjäveden sosiaalitoimistoon. Hyvaksin kunta-/palvelulistauksissa Petäjävedelle on koottu paikallisia numeroita (mm. lastensuojelun avohuolto ja lapsiperheiden sosiaaliryöstö sekä palvelutarpeen arviointi). (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Lisäksi Hyvaksin ilmoitus- ja yhteydenottosivulla Petäjävedelle on oma yhteysnumero lastensuojeluilmoitukseen / yhteydenottoihin: 050 594 7710, ja postiosoite Petäjäveden sosiaalitoimistoon. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Läntisen Keski-Suomen yhteistyö (Keuruu–Multia–Petäjävesi–Uurainen)

Osa lasten, nuorten ja perheiden palveluista tuotetaan alueellisina kokonaisuuksina. Hyvaksin perhekeskustoiminnan tiedoissa näkyy mm. Keuruun perhekeskuksen yhteydessä Keuruun, Multian ja Petäjäveden nuorten mielenterveys- ja päihdetyön tiimi, johon on oma puhelinajanvaraus (014 269 0720) ja asiointipaikka Keuruulla. Tämä on tärkeä reitti erityisesti yläkouluikäisten ja toisen asteen nuorten tuessa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

2) Oppilashuolto ja opiskeluhoito

Mitä oppilashuollolla tarkoitetaan?

Opiskeluhoito (oppilashuolto) palvelut edistävät oppilaiden ja opiskelijoiden hyvää oppimista, psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia koulu- ja oppilaitosyhteisössä. Palveluihin kuuluvat:

- koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
- kuraattori- ja psykologipalvelut (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Hyvaksin palvelukuvauksen mukaan opiskeluhoitoa tuotetaan pääosin lähipalveluna oppilaitoksissa tai niiden välittömässä läheisyydessä, ja palveluverkko kattaa laajasti perusopetuksen ja toisen asteen toimipaikkoja. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Kuraattori- ja psykologipalvelut (perusopetus)

Kuraattori ja psykologi tukevat oppilaiden hyvinvointia, oppimista sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Palvelut sisältävät sekä yksilökohtaisen tuen että yhteisöllisen hyvinvointityön (esim. yhteistyö kodin ja koulun kanssa). (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Hyvaks nostaa palvelukuvauksessa esiin myös käytännön haasteita, kuten psykologien saatavuuden ja sen, että osalla työntekijöistä on useita toimipisteitä ja pitkiä välimatkoja – tämä on tärkeä huomio pienten kuntien palvelujen järjestämisessä ja jatkuvuudessa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Oppilashuolto Petäjävedellä (konkreettiset palvelupisteet)

Hyvaksin asiointisivuilla Petäjäveden oppilaitoksille on koottu kuraattori- ja psykologipalveluiden yhteystiedot. Petäjäveden yläkoulussa kuraattori ja psykologi tavoitetaan seuraavasti:

- Kuraattori: 0400 899 654
- Psykologi: 050 411 3473 (Keski-Suomen hyvinvointialue)

Sama kuraattori- ja psykologiyhteys on listattu myös Petäjäveden kirkonkylän koululle sekä Petäjäveden lukiolle, mikä tukee palvelun jatkuvuutta koulupolun eri vaiheissa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

3) Yhteistyömalli Petäjävedellä: varhainen tuki – koulu – perhekeskus – lastensuojelu

Petäjäveden näkökulmasta toimivien kokonaisuus rakentuu selkeistä nivelkohdista:

- Varhainen tuki: perhekeskus, perhesosiaalityö ja perheiden palvelut (matalan kynnyksen ohjaus ja neuvonta). (Keski-Suomen hyvinvointialue)
- Oppilashuolto: kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut, joissa huoli voidaan tunnistaa varhain ja tehdä suunnitelma tuesta koulussa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)
- Lastensuojelu: tilanteissa, joissa lapsen kasvuolosuhteet tai oma käyttäytyminen vaarantavat hyvinvointia, ja tarvitaan lastensuojelun asiakkuutta ja laajempia toimia. (Keski-Suomen hyvinvointialue)
- Kiiretilanteet: sosiaali- ja kriisipäivystys 24/7. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

4) Kehittämisen- ja painopiste-ehdotuksia hyvinvointisuunnitelmaan (Petäjävesi / Läntinen Keski-Suomi)

Hyvinvointisuunnitelmassa on perusteltua korostaa seuraavia teemoja:

1. Varhaisen tuen vahvistaminen ja ”yksi ovi” -ajattelu. Perhekeskuksen roolia ja tunnettuutta vahvistetaan, jotta perheet hakevat apua ennen tilanteiden kriisiytymistä. (Keski-Suomen hyvinvointialue)
2. Oppilashuollon saatavuuden ja jatkuvuuden turvaaminen. Erityisesti psykologipalveluiden saatavuus on tunnistettu haasteeksi hyvinvointialueella; Petäjävedellä tulee varmistaa sujuvat toimintamallit, selkeä ajanvaraus ja tarvittaessa etätapaamiset lähipalvelua täydentäen. (Keski-Suomen hyvinvointialue)
3. Selkeät palveluketjut yläkouluikäisten ja nuorten tukeen. Hyödynnetään alueellisia rakenteita (Keuruu–Multia–Petäjävesi–Uurainen) erityisesti nuorten mielenterveys- ja päihdetyössä ja varmistetaan koulun, perhekeskuksen ja sote-tiimien yhteinen toimintatapa. (Keski-Suomen hyvinvointialue)
4. Yhteisöllinen oppilashuolto ja arjen hyvinvointityö. Kuraattori- ja psykologipalvelujen yhteisöllistä työtä vahvistetaan (ryhmämuotoinen tuki, vanhempainillat, yhteistyö järjestöjen kanssa), jotta apu ei painotu vain yksilökäynteihin. (Keski-Suomen hyvinvointialue)

5 Suunnitelmataulukko

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa tunnistetut teemat, tavoitteet ja kehittämiskohteet osoittavat, että hyvinvointi Petäjävedellä rakentuu useista toisiinsa kytkeytyvistä tekijöistä. Keskeisiä ovat arjen sujuvuus, turvalliset kasvuympäristöt, osallisuuden kokemukset, oppimisen ja mielenterveyden tuki, perheiden jaksaminen sekä yhteisöllisyys. Tarkastelu tuo samalla esiin, että lasten ja nuorten hyvinvointi ei jakaudu tasaisesti: osa lapsista ja nuorista voi selvästi paremmin kuin toiset, ja haasteet kasautuvat erityisesti murrosikään, koulun nivelvaiheisiin sekä perheiden kuormittaviin elämäntilanteisiin.

Suunnitelmataulukon tarkoituksena on koota edellisissä luvuissa tunnistetut havainnot ja kehittämistarpeet konkreettisiksi, toteutettaviksi toimenpiteiksi. Taulukko toimii yhteisenä työkaluna, joka selkeyttää tavoitteita, vastuita ja aikatauluja sekä tukee hyvinvointityön suunnitelmallisuutta, johdonmukaisuutta ja seurattavuutta. Sen avulla tehdään näkyväksi, miten lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään käytännössä osana kunnan perustoimintaa ja monialaista yhteistyötä, ei erillisinä tai lyhytkestoisina toimenpiteinä.

Hyvinvointisuunnitelma on keskeinen väline, koska lasten ja nuorten hyvinvointi ei synny sattumalta. Se edellyttää tietoista johtamista, ennakointia ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Ilman yhteistä suunnitelmaa toimenpiteet voivat jäädä hajanaisiksi tai reaktiivisiksi. Suunnitelmataulukko tukee erityisesti varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn periaatteita, jotka on Petäjävedellä tunnistettu tärkeiksi: ajoissa toimimista, arjen rakenteiden vahvistamista sekä lasten, nuorten ja perheiden kuulemistä ennen ongelmien kärjistymistä.

Taulukko kytkee hyvinvointityön myös seurantaan ja arviointiin. Kun tavoitteet, toimenpiteet ja vastuut on kirjattu selkeästi, hyvinvoinnin kehittymistä voidaan tarkastella säännöllisesti ja toimintaa tarvittaessa suunnata uudelleen jo suunnitelmakauden aikana. Näin suunnitelma toimii elävänä työvälineenä, joka ohjaa Petäjäveden kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja yhteisöjen yhteistä työtä lasten ja nuorten hyvän arjen, turvallisen kasvun ja tulevaisuuden tukemiseksi. Päätöksenteossa on tärkeää huomioida päätösten vaikutukset lapsiin ja nuoriin esimerkiksi lapsivaikutusten arviointia hyödyntäen.

SUUNNITELMATAULUKKO			
TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	SEURANTA

<p><i>"On kiva, kun aikuiset kuuntelee mua."</i></p> <p>Vahvistetaan lasten ja nuorten osallisuutta arjessa, päätöksenteossa ja palveluiden kehittämisessä.</p> <p>Luodaan aktiivisia tulevaisuuden toimijoita, jotka pystyvät ajattelemaan myös yhteistä hyvää.</p> <p>Toisella asteella opiskelevat tuntevat edelleen kuuluvansa Petäjävedelle (tulevaisuuden perheelliset)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten vaikuttajaryhmien (oppilaskunnat, nuorisovaltuusto) vahvistaminen - Nuorisovaltuusto kerää nuorten vaikuttajaryhmän, jonka edustajat osallistuvat säännöllisesti koulujen ja kunnan kehittämistyöhön. Otetaan käyttöön osallisuuden vuosikello (koulu + nuorisotoimi): vähintään 2 osallistavaa teemakyselyä / lukuvuosi (syksy/kevät) ja tulosten käsittely oppilaskunnissa, nuorisovaltuustossa ja hyvinvointilautakunnassa Lasten ja nuorten osallistaminen nuorille suunnattujen tapahtumien suunnitteluun. Oma lasten ja nuorten suunnittelutyöryhmä esimerkiksi Petäjavesi Elää! -viikon lasten ja nuorten tapahtumien suunnitteluun. Yhteisöllisten tilojen ja kohtaamispaikkojen kehittäminen (esim. nuorisotalo Feenix, Kintauden NS-talo). Aukioloaikojen sopeuttaminen tarpeiden mukaan - > vapaaehtoisia valvojia järjestöyhteistyn kautta mukaan. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) mukaan kunnan päättäviin elimiin arvioimaan päätösten vaikutusta lapsiin ja lapsiperheisiin. 	<p>hyvinvointikoordinaattori (koordinointi) koulujen johtajat nuorisovaltuusto oppilaskunnat nuorisotoimi vanhempainyhdistykset järjestöt</p>	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuuskyselyt: toteutuma (kpl/vuosi), vastausprosentti, 1-3 keskeistä nostoa + päätetyt toimet. LAVA: kuinka monessa asiassa tehty / missä toimielimissä käytetty (toteuma). Kouluterveyskysely: osallisuuden kokemuksen trendi (ilmiömittari).
---	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorisotilan ja vapaa-ajan toimintojen kehittäminen myös 18–24-vuotiaille • Mahdollisuus käyttää kunnan tiloja omaehtoiseen toimintaan (liikunta, musiikki, pelit, ryhmät) • Viestintä: kohdennettu tieto tapahtumista ja palveluista toisen asteen opiskelijoille (some, Wilma-lukioyhteistyö, nuorisotyö) • Ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien nuorten arjen sujuvuuden takaaminen. Tiedon ja ohjauksen tarjoaminen liikkumiseen, kulkemiseen ja arjen järjestämiseen (esim. Jyväskylään kulkevat) 		
--	--	--	--

<p><i>"Kun mulla on paha mieli, voin puhua jollekin turvalliselle aikuiselle."</i></p> <p>Edistetään lasten ja nuorten psyykkistä hyvinvointia ja ennalta ehkäistään mielenterveyden ongelmia.</p> <p>Mielenterveyden tuki ja varhainen tunnistaminen myös toisen asteen vaiheessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Juurrutetaan kouluihin mielenterveyttä vahvistava toimintamalli: <ul style="list-style-type: none"> vähintään 1 teema-/taitokokonaisuus/luku vuosi (esim. stressinhallinta, tunnesäätely, kaveritaidot) luokka- tai ryhmätasolla. Järjestetään yläkoulun viikoittainen avoin nuorten kohtaamishetki koulupäivän yhteydessä ilman ajanvarausta. Oppilashuollon palveluiden saatavuuden takaaminen jatkossakin. Avoin yhteistyö Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Vahvistetaan monialainen varhainen tuki: sovitaan 2 verkostopalaveria/lu kuvuosi (koulun johto + oppilashuolto + nuorisotyö + perhekeskus + sosiaalihuolto) painopisteenä huolen varhainen tunnistaminen ja toimintamallit. (Mammutti). Tämän lisäksi 2-3 verkostopalaveria/lu kukaasi, jossa paikalla lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset. Tarkoituksena jakaa ajankohtaista tietoa sekä puuttua ajoissa huolen aiheisiin (Monitoimijat) Tuki nuorten arjenhallintaan ja stressinhallintaan. Järjestetään 	<p>Hyvinvointikoordinaattori (kokonaisuus) koulujen johtajat + opettajat kouluterveystieteiden oppilashuolto sivistysjohtaja nuorisotoimi etsivä nuorisotyö lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijahuollon yhteistyö</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kouluterveyskysely (ilmiömittari). Toteumamittarit: teematoteutukset (kpl), verkostopalaverit (kpl), kampanjat (kpl), matalan kynnyksen aikojen toteutuma (kpl/kk) sekä lyhyt palautekooste.
--	---	--	---

	<p>vuosittain 1 mielenterveyden teema-kampanja (koulu + nuorisotyö + hyvinvointialue + järjestöt), ja kerätään nuorten palaute.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaus ja tiedotus opiskeluhoollon palveluista (lukio ja ammatillinen koulutus) • Toisella asteella opiskelevien nuorten ohjaaminen tarvittaessa hyvinvointialueen palveluihin myös kotipaikkakunnalta käsin • Yhteistyö huoltajien ja nuorten kanssa nivelvaiheessa perusopetuksesta toiselle asteelle • Nuorisotyön läsnäolo nivelvaiheissa (kevällä 9.-luokkalaisille ja syksyllä toisen asteen alussa) 		
--	---	--	--

<p><i>"Kotona isä ja äiti jaksaa leikkiä mun kanssa ja hassutella."</i></p> <p><i>"Jos meillä menee huonosti, niin uskallamme rohkeasti pyytää apua. Se ei ole mikään häpeä!"</i></p> <p>Tuetaan vanhempia kasvatustehtävässä ja vahvistetaan perheiden hyvinvointia. Tuen painopiste varhaisen tuen perheohjauksessa ja nivelvaiheiden (6–7 v., 12–13 v., 15–16 v.) ohjauksessa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Perhekeskuspalvelujen näkyvyys: julkaistaan tietoa säännöllisesti kunnan eri viestintäkanavissa ja koulujen Wilma-/viestintäkanavissa. • Vanhemmille suunnatut ryhmät ja vertaistuki (esim. erityislasten vanhemmille) • Vanhemmuuden tukeminen neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa (esim. vanhempainillat, yhteistyö) • Järjestetään vanhemmille nivelvaihekohtaiset vanhempainillat: <ul style="list-style-type: none"> ◦ 6–7 v, 11–12 v, 14–15 v → vähintään 1 tilaisuus/nivelvaihe aihe/lukuvuosi (sisältö: arki, uni, rajat, some, päihteet, koulumotivaatio). Toteutus on nuorisotoimen, vanhempainyhdistyksen ja vanhempien vastuulla. • Otetaan käyttöön "vanhemmuuden tukipysäkki" vanhempainiltojen yhteyteen: lyhyt tietoisuus + matalan kynnyksen keskustelu (neuvola/perhekeskus/opiskelijahuolto). • Tuetaan jo varhaisessa vaiheessa vanhempien kyvykkyyttä ottamaan apua vastaan. • Lisätään perheiden osallisuutta palvelujen kehittämisessä: vuosittain 1 perheille suunnattu palautekysely + 1 	<p>Perhekeskuskoordinaattori</p> <p>Päiväkotien johtajat</p> <p>Oppilas- ja opiskelijahuolto</p> <p>Neuvola</p> <p>Seurakunta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kouluterveyskysely (ilmiömittari). • Toteumamittarit: vanhempainillat (kpl, osallistujat), viestinnän toteutuma, ryhmien toteutuma (kpl), tapahtumat (kpl), palautekooste.
---	--	---	---

	<p>yhteinen kehittämistilaisuus.</p> <ul style="list-style-type: none">• Toteutetaan 1-2 koko perheen tapahtumaa/vuosi (kunta + seurakunta + kolmas sektori).		
--	---	--	--

<p><i>"Parasta on liikkua kavereiden kanssa ilman paineita."</i></p> <p><i>"Kun menen aikaisin nukkumaan, jaksan päivän paremmin."</i></p> <p>Edistetään laaja-alaisesti terveellisiä elämäntapoja, kuten liikuntaa, ravitsemusta ja päihteettömyyttä.</p> <p>Fyysisen aktiivisuuden ja terveiden elintapojen tukeminen opintojen ohessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkumisohjelma vahvistamaan varhaiskasvatuksen ja koulun sekä vapaa-ajan liikkumista. • Määritellään 3–5 konkreettista koulupäiväliikkumisen käytäntöä (esim. aktiiviset välitunnit, "liikehetki" oppitunnin alkuun, kulkeminen kouluun -kampanjat) + vastuuhenkilö koululle. • Liikunnallisen arjen vahvistaminen koulupäivän aikana. Konkreettiset harjoitteet liikkuvuuden parantamiseksi 4. ja 7. luokkalaisille Move! -testin liikkuvuustestejä silmällä pitäen. • Matalan kynnyksen yläkoululiikunta: toteutetaan 1 ryhmä tai vuoro/viikko (maksuton tai hyvin edullinen) + 1 tapahtuma/lukukausi • Hyvän kouluruokailun, koulujen aamupalan sekä terveellisten välipalojen esilletuominen viestinnän keinoin. • Perheiden arkirytmien tukeminen vahvistamaan koulussa suoriutumista. Uni ja arkirytmien järjestetään vuosittain 1 teema (koulu/perheet) + tehdään konkreettinen "unen tukemisen vinkkilista" koteihin. • Päihdekasvatus osana opetussuunnitelmaa. Ehyt - kumppanuusohjelman kautta 	<p>Hyvinvointikoordinaattori Perhekeskuskoordinaattori, Koulujen johtajat Seurojen yhdyshenkilöt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Move!-testit, Kouluterveyskysely, hyvinvointikysely, liikuntakysely (ilmiömittarit). • Toteumamittarit: viikoittaiset vuorot/ryhmät (kpl), tapahtumat (kpl), osallistujat, viestintätoteumat (kpl), harrastuskartoitus tehty (kyllä/ei) + 1 parannustoimi/vuosi.
--	---	--	---

	<p>ammattilaisnäkökulmaa koulun oman päihdekasvatuksen lisäksi.</p> <ul style="list-style-type: none">• Harrastusmahdollisuuksien lisääminen ja saavutettavuuden parantaminen. Vahvempi alueellinen seurayhteistyö lajikirjon ja harrastajamäärien kasvattamiseksi. Harrastamisen saavutettavuus: kartoitetaan vuosittain tarjonta + kulkemisen esteet, ja sovitaan 1 konkreettinen parannus/vuosi (esim. kimpakyytimalli, harrastekokeilujaksot).• Maksuttomat tai edulliset liikuntamahdollisuudet kunnan tiloissa kaikille toisen asteen opiskelijoille• Opiskelijoiden huomioiminen kunnan liikuntakampanjoissa ja tapahtumissa• Yhteistyö seurojen kanssa joustavien, matalan kynnyksen harrastusryhmien tarjoamiseksi• Luodaan vaihtoehtoja digitodellisuudelle. Aikuiset toimivat esimerkkinä. "Älytön päivä" -konsepti luomaan liikettä digi- ja somemaailman tilalle ja Petäjavesi liikkuu! (ensimmäinen 10-12.4.) päivät tukemaan tätä tavoitetta. Seurataan osallistujamäärää ja pyydetään osallistujapalautteita.	
--	---	--

6 Suunnitelman seuranta ja raportointi

Suunnitelmaa seurataan vuosittain suunnitelmaosiossa esitettyjen arviointimittareiden, kyselytulosten ja vastuutahojen oman arvion kautta. Tuloksista raportoidaan hyvinvointikoordinaattorin toimesta hyvinvointilautakunnalle, kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle vuosittain. Samalla täytetään myös hyte-kertoimen prosessi-indikaattoreissa olevat velvollisuudet parhaimman mukaan, mikä näkyy myös hyte-kertoimessa ([THL \(https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerron-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit\)](https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerron-kannustin-kunnille/prosessi-indikaattorit))

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti. Indikaattorit kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

7 Suunnitelman hyväksyminen ja työryhmä

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään Petäjäveden kunnan tavan mukaisesti hyvinvointilautakunnassa, kunnanhallituksessa sekä kunnanvaltuustossa.

Hyvinvointilautakunnan käsittely xx.xx.xxxx

Kunnanhallituksen käsittely xx.xx.xxxx

Kunnanvaltuuston käsittely xx.xx.xxxx

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kirjoitti hyvinvointikoordinaattori Sami Jylhä.

Suunnitelmaa olivat mukana tekemässä:

Sivistysjohtaja-rehtori Ville Metsäpelto

Yläkoulun apulaisrehtori Jari-Pekka Kanninen

Päiväkotien johtajat Saara Heikkinen ja Sanna Vilhunen

Koulujen johtajat Hanna-Maria Jylhä ja Riikka Pellinen

Koulujen kerhokoordinaattori Marja Ladonlahti

Perhekeskuskoordinaattori Johanna Korpivaara

Nuorisiohjaaja, koulunuorisotyöntekijä Mari Kelder

Etsivän nuorisotyön tekijä Tuuli-Maria Saarinen

Kirjastonjohtaja Heli Laitinen

Kulttuurituottaja Olli Koponen

Toinilan taidepihan tuottajat Johanna Juvonen ja Biagio Rosa

Petäjäveden liikuntaseurojen (Petäjäveden Petäjäiset ja Petäjäveden Tempo) sekä Petäjäveden seurakunnan edustajat

Moniammatillinen yhteistyöryhmä "Monitoimijat"